ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Τὰ πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 58ον. ΜΑΡΤΙΟΣ, 1922 Ἀριθ. 3.

Η ΒΡΑΧΥΤΗΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

«Λέγω δὲ τοῦτο, ἀδελφοί, ὅτι ὁ ἐπίλοιπος καιρὸς εἶναι σύντομος» (Α' Κορινθ. ζ' 29).

Ἡ βραχύτης καὶ ἀβεβαιότης τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀλήθεια πασίγνωστος. Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι, καθὼς λέγει καὶ ὁ Ψαλμῳδός, «αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς ἡμῶν εἶναι καθ' ἑαυτὰς ἑβδομήκοντα ἔτη καί, ἐν εὐρωστίᾳ, ὀγδοήκοντα ἔτη» (Ψαλ. 90, 10). Αὐτὸ εἶναι περίπου τὸ ἀνώτατον ὅριον· ἐλάχιστοι ἄνθρωποι τὸ ὑπερβαίνουν, οἱ πλεῖστοι δὲ οὔτε εἰς τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη δὲν φθάνουν. Εἰς ὅλα τὰ νεκροταφεῖα οἱ τάφοι τῶν παιδίων καὶ τῶν νέων εἶναι περισσότεροι ἀπὸ τοὺς τάφους τῶν ἡλικιωμένων. Ἡ βρεφικὴ καὶ ἡ παιδικὴ ἡλικία σημειώνουν τοὺς περισσοτέρους θανάτους.

Ἐν τούτοις ἡ ἀνθρωπότης γενικῶς μένει προσηλωμένη εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ***ὡς ἐὰν αὐτὴ ἦτο ἀτελεύτητος.*** *Ἀποβλέπει μὲν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ μέλλον, ἐργάζεται καὶ μοχθεῖ διὰ τὸ μέλλον ἑαυτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του· ἀλλὰ τὸ μέλλον τοῦτο εἶναι τὸ βραχὺ προσεχὲς μέλλον τοῦ παρόντος βίου, τὸ ἐντεῦθεν τοῦ τάφου. Διὰ τὸ* ***μέγα καὶ αἰώνιον μέλλον,*** *τὸ πέραν τοῦ τάφου, ἐλάχιστοι ἄνθρωποι σκέπτονται ἢ ἐργάζονται. Ὁλόκληρος ἡ προσοχὴ καὶ ἡ φροντίς των εἶναι προσηλωμένη εἰς τὸν παρόντα κόσμον, καὶ ἀπὸ τὴν προσήλωσιν αὐτὴν μήτε αἱ καθημεριναὶ κηδεῖαι, τὰς ὁποίας βλέπουν εἰς τὰς ὁδούς, μήτε οἱ θάνατοι τῶν φίλων καὶ προσφιλῶν των, μήτε ἡ μαρτυρία τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν στατιστικῶν, κατορθώνουν νὰ τοὺς ἀφυπνίσουν.*

Μόνον ὁ ἔχων πεῖραν τῶν πνευματικῶν πραγμάτων καὶ ὁ λαβὼν τὸν φωτισμὸν τῆς ζώσης Χριστιανικῆς πίστεως δὲν μετέχει εἰς αὐτὴν τὴν τύφλωσιν. Μόνον ἡ ἀναγέννησις ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε νὰ βλέπῃ καὶ νὰ ἐκτιμᾷ ὀρθῶς τὴν βραχύτητα καὶ προσωρινότητα τῆς παρούσης ζωῆς, νὰ ἀποβλέπῃ δὲ εἰς τὸ μέγα καὶ ἀνυπολόγιστον μέλλον, τὸ ὁποῖον τὸν περιμένει πέραν τοῦ τάφου. Μόνον ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος συνανέστη μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ζητεῖ καὶ φρονεῖ τὰ ἄνω καὶ ὄχι τὰ ἐπὶ τῆς γῆς (Κολοσσ. γ' 1).

Οἱ πρῶτοι μάλιστα Χριστιανοὶ ἐπερίμενον τὴν ταχεῖαν ἐπάνοδον ἢ δευτέραν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, παρεξηγοῦντες τοὺς λόγους Αὐτοῦ ὅταν, προλέγων τὴν καταστροφὴν τῆς Ἰερουσαλὴμ καὶ συνάμα τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς ἐπιφανείας Αὐτοῦ, εἶπεν· «Ἀληθῶς σᾶς λέγω, δὲν θέλει παρέλθει ἡ γενεὰ αὐτή, ἕωσοῦ γίνωσι πάντα ταῦτα» (Ματθ. κδ' 35). Διότι ὁ Κύριος ἡμῶν εὐθὺς κατόπιν προσθέτει· «Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς γινώσκει, εἰ μὴ ὁ Πατήρ μου μόνος» (36).

Ἡμεῖς δὲ τὴν σήμερον, ὑπὸ τὸ ἄπλετον φῶς τοῦ Εὐαγγελίου, γνωρίζομεν ὅτι ἡ «ἡμέρα τοῦ Κυρίου,» ἥτις ἔρχεται «ὡς κλέπτης ἐν νυκτί» (Β΄ Πέτρ. γ΄ 10), εἶναι δι' ἡμᾶς ἡ ***ἡμέρα τοῦ θανάτου****, τῆς ὁποίας τὴν ἐμφάνισιν δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ὁρίσωμεν ἐκ τῶν προτέρων, ἀλλ' ἡ ὁποία γνωρίζομεν ὅτι γρήγορα ἢ ἀργά; μετὰ μίαν ὥραν ἢ μετά τινα ἔτη, ἀφεύκτως θὰ ἔλθῃ, ἵνα μᾶς καλέσῃ ἐκ τοῦ παρόντος συντόμου βίου εἰς τὴν αἰωνιότητα.. Καὶ εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον διακρίνονται τὰ* ***τέκνα τοῦ φωτὸς*** *ἀπὸ τοὺς* ***υἱοὺς τοῦ αἰῶνος τούτου****, ὅτι περιπατοῦν ἐν τῷ φωτί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν καὶ ἕτοιμοι εἰς πᾶσαν στιγμὴν πρὸς προϋπάντησιν τοῦ Κυρίου.*

Ἡ βραχύτης τοῦ ἐπιλοίπου ἡμῶν καιροῦ μᾶς διδάσκει τὰ ἑξῆς σπουδαῖα μαθήματα :

1. Ὅτι πρέπει ***νὰ θεωρῶμεν ὅλα τὰ ἐγκόσμια πράγματα ὡς προσωρινὰ*** *καὶ νὰ κάμνωμεν χρῆσιν αὐτῶν ἀνάλογον. Δὲν ἐννοοῦμεν μὲ τοῦτο ὅτι ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς πρέπει νὰ ἀποχωρῇ ἐκ τοῦ κόσμου, νὰ γίνεται ἀσκητὴς ἢ ἐρημίτης ἢ νὰ κακουχῇ τὸ σῶμά του, ὡς ἔπραξαν καὶ πράττουν ἀκόμη πολλοὶ μὴ ἐννοοῦντες τὸ πνεῦμα του Χριστιανισμοῦ. Δὲν πρέπει ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς νὰ ζῇ σκυθρωπὸς καὶ κατηφὴς καὶ ἀκοινώνητος, νὰ ἀπαρνῆται τοὺς ἀνθρωπίνους δεσμοὺς ἢ τὰ οἰκογενειακά, κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ αὑτοῦ καθήκοντα, καὶ νὰ περιφρονῇ τὰ ἀγαθὰ τοῦ παρόντος βίου, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ὁ πανάγαθος Θεὸς ἐδημιούργησε καὶ ἐδώρησεν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὅλων τούτων δύναται νὰ μετέχῃ ὁ Χριστιανός, ἀρκεῖ* ***νὰ τὰ χρησιμοποιῇ πάντοτε ὡς πρόσκαιρα*** *καὶ νὰ μὴ ἀποδίδῃ εἰς αὐτὰ ἀξίαν τινὰ μόνιμον, διότι* ***οὐδὲν ἐξ αὐτῶν θὰ συμπαραλάβῃ*** *μαζύ του, ὅταν ἀφήσῃ τὸν κόσμον τοῦτον. Ὁ Λουκιανός, ἂν καὶ ἦτο φιλόσοφος ἐθνικὸς καὶ ἐμπαίκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ, διετύπωσε πολὺ εὐστόχως εἰς τοὺς «Νεκρικοὺς διαλόγους» του τὴν ἀλήθειαν ταύτην, ὅτι ὁ ἄνθρωπος μήτε τὰ πλούτη μήτε τὴν δόξαν μήτε τὰς ἡδονὰς τοῦ παρόντος κόσμου θὰ δυνηθῇ νὰ πάρῃ μαζύ του εἰς τὸν ἄλλον κοσμον. Καὶ ἐν τούτοις, τὴν αὐτὴν ἀλήθειαν λησμονοῦντες πολλοὶ λεγόμενοι Χριστιανοί, ζητοῦν νὰ ἀποθησαυρίσουν χρήματα ἢ μεταχειρίζονται τὰ ἐγκόσμια ἀγαθά, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ τὰ ἐξασφαλίσουν διὰ παντὸς δι' ἑαυτοὺς ἢ διὰ τὰς οἰκογενείας των. Ἀγωνίζονται καὶ κοπιάζουν διὰ τὴν ὑλικὴν εὐημερίαν τῶν τέκνων των καὶ ἀμελοῦν τὴν πνευματικήν των μόρφωσιν καὶ ἀποκατάστασιν. Οἱ τοιοῦτοι κατὰ τὰ ἄλλα πιθανὸν νὰ ἦναι ἐξαίρετοι καὶ ἐνάρετοι ἄνθρωποι, ἀγαπῶντες εἰλικρινῶς τὰ τέκνα των· ἀλλὰ διαπράττουν φοβερὸν λάθος ἀποδίδοντες σημασίαν εἰς τὰ πρόσκαιρα καὶ φθαρτὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου καὶ ἀμελοῦντες τὰ αἰώνια συμφέροντα ἑαυτῶν καὶ τῶν τέκνων των. Ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς δέχεται μὲν καὶ ἀπολαμβάνει μὲ εὐγνωμοσύνην τὰ ἀγαθά, ἅτινα τῷ δίδει ὁ Θεὸς ἐν ταύτῃ τῇ ζωῇ, αἰσθάνεται ὅμως ὅτι δὲν εἶναι κύριος τῶν ἀγαθῶν τούτων, ἀλλ' ἁπλοῦς* ***οἰκονόμος*** *αὐτῶν καὶ ὅτι μετ' ὀλίγον ὄχι μόνον θὰ τὰ ἐγκαταλείψῃ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου, ἀλλὰ καὶ* ***θὰ δώσῃ*** *πρὸς τὸν Θεὸν* ***λόγον τῆς οἰκονομίας καὶ διαχειρίσεώς του.***

2. Ὅτι, ἀφοῦ τὰ πράγματα τῆς παρούσης ζωῆς εἶναι πρόσκαιρα καὶ ὁ ἐπίλοι-

πος καιρὸς βραχύς, **πρέπει νὰ ὑποφέρωμεν μὲ καρτερίαν καὶ ὑπομονὴν** τὰς **πικρίας, λύπας καὶ δοκιμασίας τῆς ζωῆς ταύτης**. Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις χάνει τὸ πορτοφόλιόν του μὲ ὀλίγας δραχμάς, παρηγορεῖται μὲ τὴν σκέψιν ὅτι ἡ ζημία του ἦτο μικρά. Ὁ κηπουρός, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν κῆπον ἐξηράνθη ἓν δένδρον ἢ ἓν ἄνθος, λυπεῖται μέν, ἀλλὰ παρηγορεῖται μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι δύναται νὰ φυτεύσῃ καὶ νὰ καλλιεργήσῃ ἓν ἄλλο δένδρον ἢ ἄνθος ὅμοιον ἢ καὶ καλλίτερον.

Ἐὰν ἀποβλέπωμεν πρὸς τὰ πράγματα τοῦ παρόντος κόσμου ὡς πρὸς **πρόσκαιρα καὶ σχετικῶς μικρᾶς σημασίας πράγματα**, αἱ στερήσεις, αἱ ζημίαι, αἱ λῦπαι δὲν θὰ μᾶς φέρουν εἰς ἀπελπισίαν. Μόνον οἱ ἔχοντες ὅλην τὴν σκέψιν καὶ ἐλπίδα καὶ ἀγάπην των εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου καὶ μὴ φροντίζοντες διόλου διὰ τὰ αἰώνια συμφέροντά των, καταβάλλονται ἀπὸ τὰς ἀτυχίας καὶ τὰς δοκιμασίας τῆς παρούσης ζωῆς. Δι᾽ αὐτοὺς μία ζημία ἐμπορική, ἕνας θάνατος τέκνου ἢ συζύγου ἢ προσφιλοῦς, ἀποτελεῖ τρομερὰν καταστροφήν, ἓν ἀνεπανόρθωτον δυστύχημα, διότι εἰς τὰ τοιαῦτα ἀντικείμενα εἶναι ἐντελῶς προσηλωμένοι, καὶ πέραν αὐτῶν δὲν ἔχουν καὶ δὲν βλέπουν τίποτε. Διὰ τοῦτο αἱ συμφοραὶ τοὺς βυθίζουν εἰς μέγιστον πένθος καὶ ἀπογοήτευσιν καὶ πολλάκις τοὺς φέρουν καὶ εἰς τὴν αὐτοκτονίαν. Πόσον διάφορος εἶναι ἡ στάσις τοῦ ἀληθοῦς Χριστιανοῦ! Εἰς τὰς θλίψεις καὶ δοκιμασίας, εἰς τὰς ἀπωλείας τῶν ἐγκοσμίων ἀγαθῶν, εἰς τὴν στέρησιν ὑπάρξεων προσφιλῶν, ἔχει τὴν παρήγορον σκέψιν ὅτι πάντα τὰ ἐγκόσμια εἶναι πρόσκαιρα καὶ ἐφήμερα, καὶ ὅτι πέραν τοῦ τάφου τὸν ἀναμένει **ζωὴ αἰώνιος καὶ εὐτυχής**, ἔνθα καὶ τοὺς προσφιλεῖς του θὰ ἐπανεύρῃ καὶ πᾶσαν εὐδαιμονίαν θὰ ἀπολαύσῃ. Ἀπέναντι μιᾶς τοιαύτης ἐλπίδος, τί εἶναι ἡ ἐνταῦθα πτωχεία καὶ θλίψις, ἡ δυσμένεια τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἀχαριστία καὶ κακοπιστία τῶν περὶ αὐτόν, ἡ διακοπὴ μιᾶς προσκαίρου εὐτυχίας ἢ ἑνὸς προσκαίρου κοσμικοῦ σταδίου;

3. Ἡ ὀρθὴ ἐκτίμησις τῆς βραχύτητος καὶ ἀβεβαιότητος τοῦ παρόντος βίου κάμνει τὸν Χριστιανὸν **νὰ ἦναι ἀνεκτικός, ἐπιεικής, συγχωρητικός, πρᾶος** καὶ **εὔσπλαγχνος πρὸς πάντας ἀνθρώπους,** ἀκόμη καὶ πρὸς τοὺς ἐχθρούς του. Μόνον αὐτὸς δύναται νὰ ἦναι πρᾶος καὶ ἀνεκτικὸς ὑπὸ τὰς ἐχθρότητας, τὰς ἀντιλογίας καὶ τὴν δυσμένειαν τοῦ κόσμου, διότι θεωρεῖ ὅλα αὐτὰ ὡς ἀσήμαντα ἐπεισόδια μιᾶς προσκαίρου ὑπάρξεως. Μόνον αὐτὸς δύναται νὰ ἦναι ἐπιεικὴς πρὸς τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων, γνωρίζων ὅτι ταχέως καὶ αὐτοί, ὅπως καὶ αὐτός, θὰ σταθοῦν ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Κριτοῦ, ὅστις θέλει ἀνταποδώσει εἰς ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Μόνον αὐτὸς δύναται νὰ συγχωρῇ τοὺς ἐχθρούς του, διότι αἰσθάνεται ὁ Χριστὸς συνεχώρησε τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Μόνον αὐτὸς δύναται νὰ ἦναι εὔσπλαγχνος πρὸς τοὺς ἄλλους, διότι αἰσθάνεται τὴν ἀληθῆ ἐκείνην ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον του, ἡ ὁποία συνοδεύει τὴν ἀληθῆ ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν.

Ὁ ἀγαπῶν τὸν κόσμον καὶ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου καὶ ἀφιερῶν εἰς αὐτὰ τὰς σκέψεις καὶ τοὺς πόθους του, **δὲν δύναται νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν** καὶ συνεπῶς **καὶ τὸν πλησίον του** (Α΄. Ἰωάν. β. 15).

Τοιουτοτρόπως ἡ ὀρθὴ ἐκτίμησις τῆς βραχύτητος τοῦ παρόντος βίου καὶ τῆς

ματαιότητος καὶ προσωρινότητος τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου τούτου ἀναπτύσσει καὶ ἐνισχύει καὶ καλλιεργεῖ εἰς ἡμᾶς ὅλας ἐκείνας τὰς ἀρετάς, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν **τὸν Χριστιανικὸν χαρακτῆρα.** *Ἡ προσήλωσις εἰς τὰ πνευματικὰ πράγματα, ἡ συναίσθησις ὅτι ἡ παροῦσα βραχεῖά μας ζωὴ εἶναι ἁπλῶς προετοιμασία διὰ τὴν αἰωνίαν ὕπαρξιν πέραν τοῦ τάφου, ἡ ἔνδοξος ἐλπὶς τῶν σεσωσμένων διὰ τοῦ ἱλαστηρίου αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐνισχύουν τὸν πιστὸν Χριστιανὸν εἰς τὸ νὰ* **νικᾷ τὸν κόσμον** *καὶ τοὺς πειρασμοὺς αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ νὰ* **ἀσκῆται** *ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ* **εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ζωήν.**

Ἡ δὲ ἄσκησις αὕτη, ἥτις καλεῖται **ἁγιασμός**, *δὲν εἶναι δυνατή, ἐὰν ἡ καρδία ἀγαπᾷ καὶ ζητῇ τὰ τοῦ κόσμου. Μήτε εἶναι ἡ ἄσκησις αὕτη εὔκολος, διότι ὁ Χριστιανός, ὡς ζῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπόκειται εἰς πολλοὺς καὶ ποικίλους πειρασμοὺς καὶ ἐπιθέσεις τοῦ κόσμου καὶ τοῦ Σατανᾶ. Ἡ ὁδὸς τοῦ ἁγιασμοῦ εἶναι πολλάκις ἐπίπονος. Ἀλλ' ὅπως εἰς πᾶσαν ἄσκησιν, ὅσον αὕτη προχωρεῖ, τόσον εὐκολωτέρα γίνεται, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Χριστιανός, ὅσον ἀσκεῖται εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ζωήν, τόσον εὐκολώτερον νικᾷ τὸν κόσμον καὶ τόσον περισσότερον ἀποκτᾷ τὴν πνευματικὴν ἐκείνην δύναμιν, διὰ τῆς ὁποίας θεωρεῖ πάντα τὰ ἐγκόσμια ὡς σκύβαλα διὰ τὸ ἔξοχον τῆς γνώσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Φιλιπ. γ' 8). Δι' αὐτὸν ἡ βραχύτης τῆς ζωῆς οὐδὲν φόβητρον περιέχει· τοὐναντίον, ὡς σώφρων ὑπηρέτης γρηγορεῖ καὶ ἐργάζεται, ἀναμένων τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυρίου αὐτοῦ, καὶ ὁ θάνατος εἶναι δι' αὐτὸν εἴσοδος εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου του.*

Ἀλλὰ διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος τὴν πᾶσαν ἐλπίδα καὶ φροντίδα καὶ ἀγάπην του ἀφιερώνει εἰς τὰ πρόσκαιρα καὶ μάταια πράγματα τοῦ παρόντος κόσμου, ἡ βραχύτης καὶ ἡ ἀβεβαιότης τῆς ζωῆς βεβαίως εἶναι σκέψις τρομερά· καὶ δι' αὐτὸ ἀκριβῶς οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι **ἀποφεύγουν τὴν σκέψιν ταύτην.** *Ἀλλ' ἐὰν ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ θέλει σταθῇ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ; (Α' Πέτρ. δ' 18). Πόσον ἀξιολύπητος εἶναι ἡ θέσις τῶν κοσμικῶν ἀνθρώπων καὶ ἐν τῇ παρούσῃ ἀκόμη ζωῇ, ὅταν τοὺς πλήττῃ συμφορά, λύπη, ἀπώλεια! Διότι ἀφοῦ μόνον περὶ κοσμικῶν ἀγαθῶν σκέπτονται καὶ ἀγωνίζονται, ἡ στέρησις τούτων εἶναι δι' αὐτοὺς πλῆγμα τρομερόν. Ἀλλὰ πόσον τρομερωτέρα θὰ ἦναι ἡ θέσις των, ὅταν ἔλθῃ καὶ δι' αὐτοὺς ἡ μοιραία καὶ ἀναπόφευκτος στιγμή, καθ' ἣν θὰ κληθοῦν ν' ἀφήσουν ὅλα, δι' ὅσα ἐμόχθησαν καὶ ἐταλαιπωρήθησαν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, καὶ νὰ διέλθουν διὰ τῆς πύλης τοῦ θανάτου εἰς τὴν αἰωνιότητα γυμνοὶ καὶ τετραχηλισμένοι, ἄνευ οὐδενὸς πνευματικοῦ ἐφοδίου, ἄνευ οὐδεμιᾶς προμηθείας ἢ ἐλπίδος! Ποία θὰ ἦναι τότε ἡ ἀπελπισία καὶ ἀπόγνωσίς των, ὅταν θὰ ἐννοήσουν τὸ ἀνεπανόρθωτον λάθος, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τῆς γῆς διέπραξαν, ἐργασθέντες διὰ τὸ χρυσίον τὸ φθειρόμενον καὶ τὰ ἄλλα μάταια ἀθύρματα τοῦ κόσμου καὶ ζημιωθέντες τὴν ψυχὴν αὐτῶν!*

Εἰς τοὺς τοιούτους λέγει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ· «Τεκνία, ἐσχάτη ὥρα εἶναι! Ὁ ἐπίλοιπος καιρὸς εἶναι σύντομος! Σήμερον εἶναι καιρὸς εὐπρόσδεκτος, σήμερον εἶναι ἡμέρα σωτηρίας. Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας σας, ἀλλὰ στραφῆτε πρὸς τὸν Χριστὸν

καὶ ζητήσατε τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν σας. Ἄρατε τὸν ζυγὸν Αὐτοῦ ἐφ᾽ ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ᾽ Αὐτοῦ καὶ θέλετε εὕρει ἀνάπαυσιν εἰς τὰς ψυχάς σας!»

Εἴθε ἡ φωνὴ αὕτη τοῦ Θείου Πνεύματος νὰ φθάσῃ εἰς τὰ βάθη ἑκάστης ψυχῆς, ἥτις σήμερον τυρβάζει καὶ μεριμνᾷ διὰ τὰ πράγματα τῆς στιγμῆς, καὶ νὰ τὴν κάμῃ νὰ ἀνανήψῃ καὶ ἴδῃ καὶ ἐπιθυμήσῃ τὴν ἀξίαν καὶ ὡραιότητα τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας καὶ τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς! Ἀμήν.

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

«Ἑτοιμάσθητι νὰ ἀντικρύσῃς τὸν Θεόν σου, Ἰσραήλ!» (Ἀμὼς δ΄ 12). Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ σοβαρὰ εἰδοποίησις, τὴν ὁποίαν διὰ τοῦ προφήτου Ἀμὼς ὁ Θεὸς ἀπηύθυνεν ἄλλοτε εἰς τὸν λαὸν Ἰσραήλ, ὅτε ἡ διαφθορὰ τοῦ λαοῦ Αὐτοῦ ἐπεξετείνετο καὶ παρέσυρεν αὐτὸν εἰς βεβαιον ὄλεθρον.

Ὁ Θεὸς μετεχειρίσθη πολλὰ μέσα ἵνα καταστήσῃ τὸν λαὸν Αὐτοῦ προσεκτικὸν διὰ τὴν κακὴν αὐτοῦ πορείαν· πολλαὶ δὲ ποιναὶ ἐπεβλήθησαν εἰς αὐτόν. Ἀλλ᾽ ὁ Ἰσραὴλ δὲν ἐπρόσεξε ποσῶς καὶ ἀπεμακρύνετο πάντοτε περισσότερον ἀπὸ τὸν Θεόν. Τὸ πᾶν ἦτο ἀνωφελές· ἡ συνείδησις ἦτο ἀπεσκληρυμένη, ἡ καρδία δὲν ἐξηγείρετο καὶ ὁ ἔνοχος λαὸς ἐξηκολούθει τὴν ἁμαρτωλὴν αὐτοῦ πορείαν, χωρὶς ν᾽ἀκούῃ τὴν φωνήν, ἥτις προσεκάλει αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν Κύριον. Κατὰ συνέπειαν ὁ Θεὸς ἐπήρχετο κατ᾽ αὐτοῦ, καὶ ὁ Ἰσραὴλ ὤφειλε νὰ ἀντικρύσῃ Αὐτὸν ὄχι πλέον ὡς Θεὸν χάριτος, ἀλλ᾽ ὡς Κριτὴν ἀδυσώπητον.

Πρᾶγμα ἀληθῶς φοβερόν! Ἐὰν αἱ προσκλήσεις, τὰς ὁποίας ἐν τῇ ἀγάπῃ Του ὁ Θεὸς ἀπευθύνει πρὸς τοὺς ἁμαρτωλούς, μείνουν ἄνευ ἀποτελέσματος, δὲν ἔχει τις ἢ νὰ περιμένῃ τὴν κρίσιν Αὐτοῦ, ἐκ τῆς ὁποίας οὐδεὶς δύναται νὰ ἐκφύγῃ.

Αἱ βουλαὶ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ περιέχουν δι᾽ ἡμᾶς σοβαρὸν μάθημα. Ὁ Θεὸς ἔχει «τοὺς ὀφθαλμοὺς λίαν καθαροὺς καὶ δὲν δύναται ν᾽ ἀνέχηται νὰ βλέπῃ τὸ κακόν». Δὲν δύναται ν᾽ ἀνεχθῇ αὐτὸ πρὸ πάντων εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐπαγγέλλονται ὅτι εὑρίσκονται εἰς σχέσιν μετ᾽ Αὐτοῦ. Ἡ ποινὴ δέ, ἥτις ἐπεβλήθη εἰς τὸν Ἰσραὴλ καὶ ὑπὸ τὴν ὁποίαν βλέπομεν αὐτὸν ἀκόμη σήμερον διατελοῦντα, εἶναι ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας ταύτης. Δύναται λοιπὸν ὁ Θεὸς νὰ πράξῃ ἄλλως καὶ πρὸς ἡμᾶς; Θέλει ἀνεχθῇ τὸ κακὸν εἰς ἡμᾶς, ἀφοῦ δὲν ἠνέχθη αὐτὸ εἰς τὸν Ἰσραήλ; Ὄχι· διότι ἡ ἁμαρτία προσβάλλει τὸν Θεὸν καὶ προκαλεῖ τὴν ἀγανάκτησιν Αὐτοῦ. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἡ ἀγανάκτησις αὕτη ἐκσπάσῃ κατὰ τῶν ἁμαρτωλῶν, ὁ Θεὸς προειδοποιεῖ αὐτούς. Ἀποστέλλει εἰς τὸν μὲν μίαν δοκιμασίαν, εἰς τὸν δὲ μίαν τιμωρίαν μᾶλλον ἢ ἧττον αὐστηράν. Ταῦτα εἶναι ἄγγελοι, τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς στέλλει ἵνα προσκαλέσῃ τὰς καρδίας ν᾽ ἀποσυρθοῦν ἀπὸ τοῦ κακοῦ καὶ ἵνα ἐπαναφέρῃ αὐτὰς πρὸς Ἑαυτόν. Εἶναι δέ ὁ καρπὸς τῆς χάριτος Αὐτοῦ, μὴ θέλοντος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἀπὸ τῆς ὁδοῦ του καὶ τὴν σωτηρίαν του

(Ἰεζεκιὴλ λγ'. 11)· διότι ὁ Θεὸς θέλει νὰ μὴ ἀπολεσθῇ οὐδείς, ἀλλὰ πάντες νὰ ἔλθωσιν εἰς μετάνοιαν (Β' Πέτρ. γ' 9).

Ἐὰν ὅμως ἡ καρδία σκληρύνηται καὶ δὲν ὑπακούῃ εἰς τὰς προσκλήσεις αὐτάς, τί ὑπολείπεται; Σκέψις τρομερά! πρέπει τότε ν' ἀντικρύσῃ τὸν Θεόν. Ἀλλ' «εἶναι φοβερὸν τὸ νὰ πέσῃ τις εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος» (Ἑβρ. ι'. 31).

Ὅσῳ μᾶλλον ὁ Θεὸς ἐδείχθη ὑπομονητικὸς καὶ πλήρης ἀνοχῆς, τόσῳ θὰ ἦναι αὐστηρότερος ὅταν κρίνῃ· «διότι εἰς πάντα, εἰς τὸν ὁποῖον ἐδόθη πολύ, πολὺ θέλει ζητηθῇ παρ' αὐτοῦ» (Λουκ. ιβ' 38)· Ἰδού, ἀγαπητὲ ἀναγνῶστα, ἓν ζήτημα ἀπείρου σπουδαιότητος διὰ σέ, ὅστις ἐλησμόνησας Αὐτὸν τόσον καιρὸν καὶ προσέβαλες Αὐτὸν διὰ τοσούτων τρόπων! Προσέβλεψές ποτε εἰς τὴν ἀνοχὴν καὶ τὴν ὑπομονὴν Του ὡς εἰς πρόσκλησιν, ἥτις σὲ προσεκάλει εἰς μετάνοιαν (Ρωμ.β' 4); Φεῦ! ἴσως ἡ πραότης αὕτη τῶν προσκλήσεων τοῦ Θεοῦ σ' ἔκαμε νὰ τὰς παρεξηγήσῃς. Ὁποίαν εὐθύνην ὑπέχεις διὰ τοῦτο! Συμβαίνει καὶ εἰς σὲ ὅ,τι συνέβη εἰς τὰς πόλεις ἐκείνας τῆς Γαλιλαίας, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐφανέρωσε τὴν εὔσπλαγχνον δύναμιν καὶ χάριν Του καὶ αἱ ὁποῖαι μ' ὅλα ταῦτα δὲν μετενόησαν. Διὰ τοῦτο ἐδέησε ν' ἀκούσουν τοὺς φοβεροὺς ἐκείνους λόγους: «Οὐαὶ εἰς σέ, Χοραζίν! οὐαὶ εἰς σέ, Βηθσαϊδά! διότι ἐὰν τὰ θαύματα τὰ γενόμενα ἐν ὑμῖν ἐγίνοντο ἐν τῇ Τύρῳ καὶ Σιδῶνι, πρὸ πολλοῦ ἤθελον μετανοήσει ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ. Πλὴν σᾶς λέγω, εἰς τὴν Τύρον καὶ τὴν Σιδῶνα ἐλαφροτέρα θέλει εἶσθαι ἡ τιμωρία ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, παρὰ εἰς ἐσᾶς» (Ματθ. ια' 20, 22). Ἡ Τύρος καὶ ἡ Σιδὼν ἦσαν πόλεις ἐθνικαί. Δὲν ἔλαβον, ὡς ἡ Χοραζὶν καὶ ἡ Βηθσαϊδά, τὸ προνόμιον νὰ ἴδουν τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ οὔτε νὰ ἀκούσουν τοὺς λόγους τῆς χάριτος, οἵτινες ἐξήρχοντο ἐκ τοῦ στόματός Του· διὰ τοῦτο δὲ ἡ εὐθύνη τῆς Χοραζὶν καὶ Βηθσαϊδὰ ἦτο μεγαλειτέρα καὶ ἡ κρίσις αὐτων τρομερωτέρα.

Ἀγαπητέ μοι ἀναγνῶστα, ἐὰν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην δὲν δύνασαι νὰ εἴπῃς μετὰ βεβαιότητος ὅτι ἐπέστρεψας εἰς τὸν Θεὸν ἀληθῶς, τοῦτο εἶναι ἀπόδειξις βεβαία ὅτι ὑπῆρξας ἀπειθὴς εἰς τὰς προσκλήσεις Αὐτοῦ. Αὐτὸς ὅμως δὲν σὲ ἐλησμόνησεν—ἔσο περὶ τούτου βέβαιος. Ἀσθένεια, ἀπώλεια περιουσίας ἢ συγγενοῦς ἢ φίλου ἢ ἀγαπητοῦ τέκνου, ἁπλοῦς λόγος ἀκουσθεὶς ἴσως ὡς κατὰ τύχην, ὁ θάνατος ὅστις θερίζει τριγύρω σου, τὰ μεγάλα συμβάντα, ἅτινα ταράττουν καὶ ἀνησυχοῦν τὸν κόσμον καὶ ἅτινα πρὸ ὀλίγου ἀκόμη ἔπληξαν τόσας καρδίας,— ἰδοὺ τὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς σὲ εἰδοποιεῖ καὶ σὲ προσκαλεῖ εἰς μετάνοιαν.

Πρόσεξον μὴ παρεννοήσῃς τὴν φωνήν, ἥτις σοὶ ὡμίλησε καὶ σοὶ ὁμιλεῖ ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην! Ἐὰν δὲν τὴν ἤκουσας ἀκόμη, εἶσαι μακρὰν ἀπ' Αὐτοῦ, εἶσαι ἄνθρωπος ἀπωλολώς, καὶ ἐπιμένων εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην δὲν ἔχεις, ὡς ὁ Ἰσραήλ, ἢ νὰ ἑτοιμασθῇς ὅπως ἀντικρύσῃς τὸν δικαιοκρίτην Θεόν. Μὴ εἴπῃς: «Ἀλλ' εἶμαι τίμιος ἄνθρωπος, οὐδεὶς ἔχει νὰ μὲ μεμφθῇ διὰ τίποτε». Ὅσον ἀληθὲς καὶ ἂν ἦναι τοῦτο εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου καὶ εἰς τοὺς ἰδίους σου ὀφθαλμούς, ὁ Θεὸς κρίνει ἄλλως τὸ πρᾶγμα. «Πάντα εἶναι γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς Ἐκείνου, πρὸς ὃν ἔχομεν νὰ δώσωμεν λόγον» (Ἑβρ. δ' 13). Ὑπὸ τὸ

διορατικὸν αὐτὸ βλέμμα, ἐνώπιον τῆς τελείας αὐτῆς ἁγιότητος καὶ τῆς ἀκάμπτου αὐτῆς δικαιοσύνης τὸ νὰ λέγῃ τις ὅτι εἶναι «τίμιος ἄνθρωπος» δὲν δύναται νὰ καθησυχάσῃ τὴν συνείδησιν. Ὑπὸ τὸ καθαρὸν φῶς τοῦ Θείου δικαστηρίου πάντα τὰ καλλίτερά σου ἔργα, μακρὰν τοῦ νὰ δυνηθοῦν νὰ σὲ δικαιώσουν, φαίνονται κηλιδωμένα ὑπ' ἀκαθαρσιῶν. Ποῦ λοιπὸν θὰ σταθῇς, ἐὰν σκεφθῇς τὰς ἀναριθμήτους ἁμαρτίας σου, ἃς διέπραξας ἐν διανοίᾳ, ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ;

Ὅπως ἀντικρύσῃς τὸν Θεὸν ἄνευ φόβου, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σοὶ χρειάζεται εἶναι συνείδησις ἐντελῶς καθαρά. Ἀλλὰ δὲν δύνασαι νὰ ἀποκτήσῃς αὐτήν, ἂν δὲν καθαρισθῇς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν σου εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἀμώμου Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ θυσιασθέντος ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Ὁ Σταυρός! Ἰδοὺ ὁ μόνος τόπος, ὅπου ὁ πτωχὸς ἁμαρτωλός, τὸ τέκνον τοῦ Ἀδάμ, κεχωρισμένος ὡς ἐκ τῆς ἀκαθάρτου φύσεώς του ἀπὸ τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Θεοῦ, δύναται νὰ ἀντικρύσῃ Αὐτὸν ἄνευ τρόμου καὶ ὑψώνων τοὺς ὀφθαλμούς του νὰ ἴδῃ ἐν Αὐτῷ ὄχι ἕνα τρομερὸν κριτήν, ἀλλ' ἕνα Πατέρα πλήρη ἀγάπης. Εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ συνηντήθησαν «ἡ δικαιοσύνη» τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀπαιτοῦσα τὴν δέουσαν τῆς ἁμαρτίας τιμωρίαν, καὶ «ἡ εἰρήνη, ἡ δοθεῖσα διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ» (Ψαλμ. πε' 10. Κολοσ. α' 20). Εἴθε νὰ σοὶ δοθῇ νὰ πιστεύσῃς τοῦτο, ἀγαπητὲ ἀναγνῶστα, ἵνα ἀποφύγῃς τὴν ἐπερχομένην κρίσιν.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΓΡΑΦΩΝ

Ἀναφορὰ τῶν Ἑλλήνων Εὐαγγελικῶν ἐπὶ τῆς τροποποιήσεως τοῦ 2ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Σ. ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ

Κύριοι πληρεξούσιοι,

Ἐπικειμένης τῆς συζητήσεως τοῦ 2ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, τοῦ ἀπαγορεύοντος ἐν τῇ β.' αὐτοῦ παραγράφῳ πᾶσαν ἀπόδοσιν τοῦ κειμένου τῶν Ἁγ. Γραφῶν εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον, οἱ Ἕλληνες πολῖται, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ Εὐαγγελικὸν ἢ Διαμαρτυρόμενον δόγμα, ἐθεώρησαν οὐ μόνον ὡς δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ ὡς καθῆκον αὐτῶν ἱερόν, τὸ νὰ ὑποβάλωσι δι' ἡμῶν ὑπὸ τὴν ὑμετέραν κρίσιν τὰς ἐπὶ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης γνώμας καὶ ἀντιρρήσεις αὐτῶν.

Διότι φρονοῦσιν ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς νεοελληνικῆς μεταφράσεως τῆς Ἁγ. Γραφῆς ἀνέκαθεν ἐξητάσθη ἀπὸ ἀπόψεως ἐσφαλμένης καὶ ἐκρίθη κατὰ τρόπον πολλὴν ζημίαν προξενήσαντα εἴς τε τὴν καλὴν φήμην τῆς Ἑλλάδος ἀνὰ τὸν Χριστιανικὸν κόσμον καὶ εἰς τὴν Χριστιανικὴν μόρφωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Εἰς πάσας τὰς ἐλευθέρας Χριστιανικὰς χώρας, καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν τσαροκρατουμένην Ρωσσίαν, ἀπὸ τοῦ 1902, ὅτε τὸ πρῶτον ἀπηγορεύθη παρ' ἡμῖν πᾶσα μετάφρασις τῶν Γραφῶν, ἀλγεινοτάτην ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη· καὶ ζωηρῶς ἀπεδοκιμάσθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ, Ἀμερικῇ, Σκανδιναυΐᾳ, Ἑλβετίᾳ καὶ Ὁλλανδίᾳ οἱ ἐπιβαλόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα τοιοῦτον περιορισμὸν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἐντὸς τοῦ κλοιοῦ γλώσσης ἀκαταλήπτου εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Ἐτονίσθη δὲ τὸ γεγονὸς ὅτι, ἀφ' ἧς ἐπεβλήθη ὁ περιορισμὸς οὗτος, ἡ Ἑλλὰς εἶναι ἡ μόνη ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν τῆς ὑφηλίου—πεπολιτισμένων ἢ ἀπολιτίστων, Χριστιανικῶν ἢ μὴ Χριστιανικῶν—ἥτις ἀπαγορεύει εἰς τοὺς πολίτας αὐτῆς νὰ ἀναγινώσκωσι τὸν Θεῖον Λόγον εἰς τὴν γλῶσσαν, εἰς ἣν γράφονται οἱ νόμοι καὶ αἱ ἐφημερίδες, καὶ εἰς ἣν διεξάγονται αἱ συζητήσεις τῆς Βουλῆς καὶ ἡ διδασκαλία ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ καὶ τοῖς δημοσίοις ἐκπαιδευτηρίοις. Τοῦτο θεωρεῖται (καὶ δικαίως) ὑπὸ πασῶν τῶν ἐλευθέρων καὶ πεπολιτισμένων κοινωνιῶν ὡς ὄνειδος διὰ κράτος Χριστιανικὸν καὶ πολίτευμα ἐλευθέριον, ἐν ᾧ ἐξασφαλίζεται διὰ τοῦ Συντάγματος ἡ ἐλευθεροτυπία καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου καὶ τῆς συνειδήσεως. Καὶ ἡ ζημία τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς δυσμενοῦς ταύτης κρίσεως τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ὑπῆρξεν ἀνυπολόγιστος.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ζημία, ἡ ἐκ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης προκύψασα εἰς τὴν Χριστιανικὴν μόρφωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, δὲν ὑπῆρξε μικροτέρα. Οἱ Χριστιανοὶ παντὸς δόγματος, πλὴν ἴσως τῶν Παπικῶν, συμφωνοῦσιν εἰς τὸ ὅτι αἱ Ἱεραὶ Γραφαὶ ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν καὶ τὸ θεμέλιον τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῆς Χριστιανικῆς ἐκείνης ἀγωγῆς, ἥτις εἶναι τὸ κύριον στήριγμα τῶν πολιτικῶν νόμων καὶ ἡ βάσις πάσης κρατικῆς εὐνομίας καὶ πάσης ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς εὐεξίας.

Οἱ Χριστιανοὶ οὐ μόνον δικαιοῦνται νὰ ἀναγινώσκωσιν ἐλευθέρως τὰ ἱερὰ βιβλία τῆς θρησκείας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιβάλλεται ἡ μελέτη αὐτῶν ὑπ' αὐτῆς ταύτης τῆς Ἁγ. Γραφῆς (Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγ. ε.΄ 39). Ἐὰν δὲ περιβλέψητε εἰς τὰ διάφορα πεπολιτισμένα ἔθνη τῆς γῆς, θὰ ἴδητε ὅτι ἐκεῖ ὅπου ἡ Ἁγ. Γραφὴ κυκλοφορεῖ εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ, ἐκεῖ ἐπιδρᾷ ἰσχυρῶς καὶ ἐπὶ τῆς κοινωνίας καὶ ἐπὶ τῶν ἀτόμων καὶ ἔχει καταστήσει ζωντανὸν τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα καὶ τὴν ἠθικὴν συνείδησιν τῶν πολιτῶν—τοῦθ' ὅπερ ἔχει ὡς συνέπειαν, ὅτι ἐκεῖ ἐπικρατεῖ πολιτικὴ εὐνομία καὶ ἠθική.

Ἀλλ' ὅταν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ἀπαγορεύεται νὰ ἀναγινώσκῃ τὰ ἱερὰ βιβλία τῆς θρησκείας του εἰμὴ εἰς γλῶσσαν τελείως ἀκατάληπτον διὰ πάντα μὴ εὐτυχήσαντα νὰ λάβῃ ἐκπαίδευσιν πανεπιστημιακήν, πῶς θὰ δυνηθῇ ἡ Ἁγία Γραφὴ νὰ ἀσκήσῃ τὴν εὐεργετικὴν ταύτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως τοῦ λαοῦ ἡμῶν—ἐπίδρασιν, ἧς πάντες ἀνεξαιρέτως αἰσθανόμεθα τὴν ἔλλειψιν καὶ τὴν ἐπείγουσαν ἀνάγκην ἐν μέσῳ ἡμῶν;

Τούτων τεθέντων (καὶ φρονοῦμεν ὅτι οὐδὲν τῶν ἀνωτέρω δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ), λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ἐκθέσωμεν λίαν συνοπτικῶς τὰ σημεῖα, ἅτινα δέον νὰ καθοδηγήσωσι τὴν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν μεταφράσεων συζήτησιν

καὶ ἀπόφασιν καὶ ἅτινα μέχρι σήμερον οὐδαμοῦ ἐξετέθησαν καὶ πλημμελῶς ἐξητάσθησαν.

Α΄.

Τὸ ἀρχαῖον κείμενον τῶν Ἁγ. Γραφῶν εἶναι ἀκατάληπτον εἰς τὰ ἐννέα δέκατα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Καὶ ἐν πρώτοις, προκειμένου περὶ τῆς Π. Διαθήκης, ἐπιτρέψατε ἡμῖν νὰ ὑποδείξωμεν ὅτι τὸ «κείμενον» κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα δὲν εἶναι τὸ πρωτότυπον, ἀλλ' εἶναι καὶ αὐτὸ ***μετάφρασις*** ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ πρωτοτύπου. Μετάφρασις δὲ ἐν πολλοῖς πλημμελής, ὡς εὐκόλως ἀποδεικνύεται ἐκ παραβολῆς πρὸς τὸ πρωτότυπον. Ἡ μετάφρασις αὕτη τῶν Ἑβδομήκοντα γέμει, εἰς πᾶσαν αὐτῆς σελίδα, ἀνακριβειῶν καὶ παρεννοήσεων τοῦ πρωτοτύπου. Τοῦτο δὲ εἶναι τόσον πασίγνωστον καὶ πανθομολογούμενον, ὥστε οἱ ὑπερασπισταὶ τῆς μεταφράσεως ταύτης ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγωσιν εἰς τὴν δικαιολογίαν, ὅτι οἱ Ἑβδομήκοντα εἶχον ὑπ' ὄψει των ἄλλο κείμενον. Ἀλλ' ἡ Π. Διαθήκη ἦτο ἡ Ἱερὰ Βίβλος τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ ἔθνους, καὶ εἰς τὸ ἔθνος ἐκεῖνο οὐδέποτε ἐχαλαρώθη ἡ συστηματικὴ φροντὶς διὰ τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τοῦ ἱεροῦ κειμένου. Τὸ δὲ κανονικὸν καὶ παραδεδεγμένον παρ' Ἑβραίοις κείμενον εἶναι ἀναμφισβητήτως ἐκεῖνο, ὅπερ ὀφείλουσιν οἱ Χριστιανοὶ νὰ δεχθοῦν ὡς κανονικόν, ἀφοῦ συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶναι θεόπνευστος καὶ ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς ὀπαδοὺς Αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ Π. Διαθήκη κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα εἶναι καὶ αὐτὴ ***μετάφρασις***, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὡς ***μετάφρασις*** γέμει ἀνακριβειῶν, προστίθεται καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ***γλῶσσα***, εἰς ἣν ἐγράφη, ***εἶναι καθ' ὅλα ἀκατάληπτος*** ὄχι μόνον εἰς τὸν λαόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ὁπωσδήποτε τυχόντας γενικῆς τινος μορφώσεως, ἀλλὰ μὴ ἐγκύψαντας εἰς εἰδικὰς μελέτας τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Ἀνοίξατε οἱανδήποτε σελίδα τῆς μεταφράσεως ταύτης τῶν Ο΄. καὶ θὰ πεισθῆτε περὶ τῆς ἀληθείας ταύτης. Παραθέτομεν ἐνταῦθα ὀλίγας περικοπάς, ληφθείσας τυχαίως ἐκ τοῦ « κειμένου » τούτου :

Ἀριθμῶν ι΄. 5 : « καὶ σαλπιεῖτε σημασίαν καὶ ἐξαροῦσιν αἱ παρεμβολαὶ αἱ παρεμβάλλουσαι ἀνατολάς ».

Ἰὼβ λθ΄. 13 : «πτέρυξ τερπομένων νεέλασσα, ἐὰν συλλάβῃ ἀσίδα καὶ νέσσα;»

Ψαλμὸς μ΄. 9 : «λόγον παράνομον κατέθεντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι ; »

Ἱερεμία κθ΄. 16 : «ἡ παιγνία σου ἐνεχείρησέ σοι, ἰταμία καρδίας σου κατέλυσε τρυμαλιὰς πετρῶν, συνέλαβεν ἰσχὺν βουνοῦ ὑψηλοῦ' ὅτι ὕψωσεν ὥσπερ ἀετὸς νοσσιὰν αὐτοῦ, ἐκεῖθεν καθελῶ σε. »

Ἰεζεκιὴλ ιζ΄ 9 : « Τάδε λέγει κύριος· εἰ κατευθυνεῖ, οὐχὶ αἱ ῥίζαι τῆς ἁπαλότητος αὐτῆς καὶ ὁ καρπὸς σαπήσεται ; καὶ ξηρανθήσεται πάντα τὰ προανατέλλοντα

αὐτῆς καὶ οὐκ ἐν βραχίονι μεγάλῳ οὐδὲ ἐν λαῷ πολλῷ τοῦ ἐκσπᾶσαι αὐτὴν ἐκ ριζῶν αὐτῆς. Καὶ ἰδοὺ πιαίνεται. μὴ κατευθυνεῖ;»

Ἐν τούτοις ἡ γλῶσσα αὐτη ἦτο ἡ «κοινὴ διάλεκτος», ἤτοι, ἡ ***καθομιλουμένη τῆς ἐποχῆς ἐκείνης***, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ μετάφρασις. Τοῦτο πιστοποιεῖται ἐκ τῶν παπύρων τοῦ 1ου, 2ου καὶ 3ου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, οἵτινες κατὰ χιλιάδας ἀνευρέθησαν ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν τελευταίαν 50-ετίαν. Καὶ ἐγένετο ἡ μετάφρασις τῶν Ἑβδομήκοντα ἀκριβῶς ***χάριν τῶν Ἰουδαίων τῆς Διασπορᾶς***, οἵτινες, ὁμιλοῦντες συνήθως τὴν κοινὴν Ἑλληνικὴν δι λεκτον καὶ μὴ ἐννοοῦντες καλῶς τὰ Ἑβραϊκὰ τοῦ πρωτοτύπου, ἐκινδύνευον νὰ μὴ γνωρίζουν τὰ ἱερὰ βιβλία τῆς θρησκείας των.

Σημειωτέον ὅτι ἔκπαλαι οἱ ***ζηλωταὶ Ἰσραηλῖται***, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ νομοδιδάσκαλοι τοῦ ἔθνους, ***ἀντετίθεντο ἀπολύτως εἰς πᾶσαν διατύπωσιν*** τῶν ἱερῶν βιβλίων ***εἰς ἄλλην γλῶσσαν*** πλὴν τοῦ Ἑβραϊκοῦ πρωτοτύπου. Εἶχον καὶ αὐτοὶ περίπου τὰς αὐτὰς ἀντιλήψεις μὲ τοὺς ἀπεργασαμένους παρ' ἡμῖν τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς νεοελληνικῆς μεταφράσεως. Ἠναγκάσθησαν ὅμως νὰ ἐγκαταλίπωσι τὰς ἀκρότητας ταύτας ὡς ἐκ τῆς διασπορᾶς τῶν Ἑβραίων καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολήν, ἔνθα ἔμαθον νὰ ὁμιλῶσι τὴν Ἑλληνικήν, καὶ ὡς ἐκ τῆς βαθμιαίας ἐξελίξεως τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης ἐν αὐτῇ τῇ Παλαιστίνῃ. Ὀρθῶς ὅθεν οἱ πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ ἔθνους τοῦ 3ου αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ διῃσθάνθησαν τὸ ***λογικῶς γελοῖον*** καὶ τὸ ***θρησκευτικῶς ἐπιζήμιον*** τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἱερῶν βιβλίων τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας ἐντὸς τοῦ κλοιοῦ τῆς ἀκαταλήπτου γλώσσης τοῦ πρωτοτύπου. Καὶ οὕτως ἐγένετο ἡ μετάφρασις ἡ λεγομένη τῶν Ἑβδομήκοντα ***εἰς τὴν κοινὴν διάλεκτον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.***

Ἀλλὰ μήπως ἡ γλῶσσα τῆς Καινῆς Διαθήκης ***εἶναι περισσότερον καταληπτὴ εἰς τὸν σημερινὸν Ἑλληνικὸν λαόν;*** Ἂν ἐξαιρέσητε τμήματά τινα ἱστορικὰ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων, ὅπου ἡ ἀφήγησις εἶναι τόσον ἁπλῆ, ὥστε ὁ ἀναγινώσκων νὰ δύναται νὰ συναγάγῃ τὴν γενικὴν ἔννοιαν καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἐννοῇ ὅλας τὰς λέξεις καὶ συντάξεις, ***πάντα τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Κ. Διαθήκης εἶναι*** ἐν πολλοῖς ***ἀκατάληπτα εἰς τὸν λαόν.*** Καὶ δὴ ἀκατάληπτοι ἢ δυσνόητοι εἶναι:

1) Αἱ λέξεις ἐκεῖναι, αἵτινες ἔχουσιν ***ἐκλίπει ἐντελῶς ἐκ τῆς σημερινῆς γλώσσης.***

Ἂν ἀνοίξῃ τις ἓν οἱονδήποτε λεξικὸν ἢ εὑρετήριον τῆς Κ. Διαθήκης, ὡς τὸ τοῦ Bagster, δύναται εὐκόλως νὰ ἀντιληφθῇ τὴν πληθὺν τῶν τοιούτων λέξεων. Αὗται εἶναι τόσον πολλαί, ὥστε σελίδας ὁλοκλήρους τοῦ παρόντος ὑπομνήματος θὰ κατελάμβανον. Ἀρκούμεθα εἰς τὸ νὰ ἀπαριθμήσωμεν μόνον τὰ ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Α καὶ ἐξ αὐτῶν μόνον τὰ κυριώτερα, διὰ νὰ σᾶς δώσωμεν ἰδέαν τινα τοῦ ποσοῦ τῶν λέξεων τούτων: *ἁγνεία, ἀγραυλοῦντες, ἀγριέλαιος, ἄθεσμος, αἱρετίζω, ἀκαθάρτης, ἀκατάγνωστον, ἀκατάλυτος, ἀκλινής, ἀκριβόω, ἀκροθινίων, ἀλήθουσαι, ἀλισγημάτων, ἀλλόμενος, ἀλοῶν, ἅλων, ἀλυκόν, ἀμάρτυρος, ἀμησάντων, ἀμφίβληστρον, ἄμφοδον, ἀναβαθμός, ἀναγκαστῶς, ἀναθήματα, ἀνάκειμαι, ἄναλον, ἀνατά-*

ξασθαι, ἀνάχυσις, ἀνάψυξις, ἀνέκλειπτος, ἀνένδεκτον, ἀνετάζεσθαι, ἀνεύθετος, ἀνθωμολογεῖτο, ἀνίημι, ἀντέχομαι, ἀντιβάλλω, ἀντιδιατίθημι, ἀντιπίπτω, ἀντοφθαλμεῖν, ἀνωτερικός, ἀπήγξατο, ἀπαίρομαι, ἀπηλγηκότες, ἀπάρτι, ἀπαρτισμός, ἀπειπάμεθα, ἀπελεγμός, ἀποθλίβω, ἀποκαραδοκία, ἀποκαταλλάσσω, ἀπόκριμα, ἀποκύει, ἀποσκίασμα, ἀποσκευάζομαι, ἀποστάσιον, ἀποστοματίζω, ἀποστυγοῦντες, ἀποταξάμενος, ἀποτομία, ἀποφθέγγεσθαι, ἀποφορτίζομαι, ἀπόχρησις, ἀποψύχω, ἀπώσατο, ἄρνας, ἀριστέω, ἀσθένημα, ἀστατοῦμεν, ἄτερ, αὐγᾶσαι, ἀφελότης, ἀχλύς.

Τινὰς τῶν λέξεων τούτων ***ἴσως*** τελειόφοιτοι τοῦ Πανεπιστημίου εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἑρμηνεύσουν, τινὰς ὅμως εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ***οὐδὲ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου*** δύνανται νὰ ἐξηγήσουν ἄνευ προσφυγῆς εἰς λεξικόν, ***οὐδεμίαν δὲ ἐξ αὐτῶν ἐννοεῖ σήμερον ὁ Ἑλληνικὸς λαός.***

2) Αἱ λέξεις ἐκεῖναι, αἵτινες τὴν σήμερον ***εἶναι μὲν εἰσέτι ἐν χρήσει, ἀλλ' ὑπὸ ἔννοιαν ἐντελῶς διάφορον τῆς ἀρχαίας.***

Ἐκ πολυαρίθμων τοιούτων λέξεων, θὰ ἀναφέρωμεν ἐπὶ παραδείγματι ὀλίγας τινας: Πράξ. ζ'. 20: ἦν ***ἀστεῖος τῷ Θεῷ*** (τοῦτ' ἔστιν, ἦτο ὡραῖος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, εἶχε θεῖον κάλλος). Α'. Κορινθ. ιε'. 52: «ἐν ***ἀτόμῳ***» (=ἐν μιᾷ στιγμῇ). Πράξ. κζ'. 19: «***αὐτόχειρες*** . . ἐρρίψαμεν» (= μὲ τὰς ἰδίας μας χεῖρας). Πράξ. ιζ'. 23: «***ἀναθεωρῶν*** τὰ ***σεβάσματα*** ὑμῶν» (=περιεργαζόμενος τὰ ἱερά σας). Ματθ. ιγ'. 14: «***ἀναπληροῦται***» (πληροῦται). Λουκᾶ δ'. 17, 20: «***ἀναπτύξας***» (ἀνοίξας), «***πτύξας***» (κλείσας). Λουκᾶ κγ'. 5: «***ἀνασείει***» (ἐξεγείρει). Ἰακώβου ά. 15: «***ἀποτελεσθεῖσα***» (ἐκτελεσθεῖσα). Παραπέμπομεν ἰδιαιτέρως εἰς τὰ χωρία Ματθ. ε'. 32, ιθ'. 9, 10, Μάρκ. ς'. 17, ι'. 11,12, Λουκ. ιζ'. 27, κ'. 34, Α'. Κοριν. ζ'. 9, 33, 34, 39, ἔνθα γίνεται χρῆσις λέξεων, αἵτινες σήμερον, διάφορον ἔχουσαι ἔννοιαν, ***δὲν δύνανται νὰ προφερθῶσι χωρὶς νὰ προσβάλωσι τὴν δημοσίαν αἰδῶ!*** Ὁμοίως τὰ χωρία Ματθ. ιε'. 56, Μάρκ. η'. 6, Λουκᾶ κβ'. 19.

3) Τὰ ***ἀπαρέμφατα***, αἱ ***δοτικαί***, αἱ ***εὐκτικαί***, οἱ ***μέλλοντες. ἀόριστοι, παρακείμενοι*** καὶ ***ὑπερσυντέλικοι*** — ἐνεργητικοί, παθητικοὶ καὶ μέσοι— τῆς ἀρχαίας διαλέκτου. Ταῦτα μόνον οἱ ἀξιωθέντες νὰ διακούσωσι μαθήματα τοῦ Γυμνασίου δύνανται ὁπωσδήποτε νὰ ἐννοήσωσι. Τὸ ἥμισυ τοῦ ἐγγραμμάτου Ἑλληνικοῦ λαοῦ (διότι ἔχομεν δυστυχῶς καὶ 25—30 τοῖς ἑκατὸν ἀγραμμάτους) ***δὲν ἐκπαιδεύεται πέρα τοῦ δημοτικοῦ σχολείου***· ἐκ τοῦ ὑπολοίπου ἡμίσεως, τὸ ἥμισυ φθάνει μέχρι τοῦ σχολαρχείου, τὸ δ' ὑπόλοιπον τέταρτον διακούει μαθήματα τοῦ Γυμνασίου καὶ ἐξ αὐτῶν πάλιν μόλις οἱ ἡμίσεις φθάνουν μέχρι τοῦ Πανεπιστημίου.

Διὰ τὰ τρία τέταρτα λοιπὸν ***τοῦ ἔθνους*** τὸ ἀρχέτυπον τῆς Κ. Διαθήκης καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ Π. Διαθήκη τῶν Ἑβδομήκοντα εἶναι ***βιβλίον κεκλεισμένον***—τοῦτ' ἔστιν, ἀκατάληπτον. Ἐὰν ἡ γλῶσσα τῶν κειμένων τούτων ἦτο καταληπτὴ εἰς τὸν λαόν, θὰ ἔπρεπε νὰ γράφωνται εἰς αὐτὴν αἱ ἐφημερίδες, τὰ ἐπιστημονικὰ συγγράμματα καὶ οἱ νόμοι τοῦ Κράτους· θὰ ἔπρεπε τὴν γλῶσσαν ταύτην νὰ μεταχειρίζωνται οἱ καθηγηταὶ εἰς τὰς πανεπιστημιακάς των παραδόσεις, οἱ λόγιοι εἰς τὰς δημοσίας των διαλέξεις, καὶ σεῖς, κύριοι Πληρεξούσιοι, εἰς τὰς ἀπὸ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ βήματος ἀγορεύσεις σας!

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Είναι παρήγορος οἰωνὸς ὅτι τὴν σήμερον διάφοροι καταβάλλονται προσπάθειαι πρὸς προσέγγισιν μεταξὺ τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἀκόμη καὶ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, ἥτις ἀείποτε ἐστάθη ἀγέρωχος καὶ ἀδιάλλακτος ἀπέναντι πασῶν τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν, ἔδειξεν ἐσχάτως ἀσθενεῖς τινας τάσεις πρὸς καλλιέργειαν φιλικωτέρων σχέσεων μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐκ τῶν προσπαθειῶν πρὸς προσέγγισιν τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν, ἔχομεν πρῶτον τὴν κίνησιν περὶ «ἑνώσεως» τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως ταύτης ἐγένοντο ἀπὸ πολλῶν δεκαετηρίδων καὶ ἑκατονταετηρίδων ἐπανειλημμέναι ἐνέργειαι, τελευταίως δὲ εἰργάσθη δραστηρίως ὁ νῦν Οἰκουμ. Πατριάρχης Μελέτιος ὁ Δ΄, ὅτε ἦτο Μητροπολίτης Ἀθηνῶν. Τῇ ἀληθείᾳ οὐδέποτε ἠδυνήθημεν νὰ ἐννοήσωμεν πῶς ἦτο δυνατὴ τοιαύτη ἕνωσις δύο Ἐκκλησιῶν, χωριζομένων ὑπὸ δογμάτων θεμελιωδῶν, ὡς εἶναι τὸ τῆς Μετουσιώσεως, τὸ τῆς προσκυνήσεως τῶν ἁγίων, τὸ τῆς χρήσεως εἰκόνων, κτλ., ἅτινα δόγματα ἀσπάζεται μὲν ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἀπορρίπτει δὲ ἡ Ἀγγλικανική.

Δογματικῶς ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἵσταται πολὺ πλησιέστερον πρὸς τὴν Δυτικὴν ἢ πρὸς τὴν Ἀγγλικανικήν· ἐὰν δὲ ἔλειπεν ἡ περὶ πρωτείων τοῦ Πάπα ἀξίωσις, οὐδὲν σχεδὸν θὰ ἐχώριζε τὰς δύο ἀρχαιοτάτας τῶν Χριστ. Ἐκκλησιῶν. Ἀλλ' αἱ δογματικαὶ διαφοραὶ μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς εἶναι τοιαῦται, ὥστε οὐδεμία ἐκκλησιαστικὴ ἕνωσις νὰ ἦναι δυνατή, ἄνευ τροποποιήσεως τῶν δογμάτων, τοῦθ' ὅπερ εἶναι προφανῶς ἀδύνατον δι' οἱανδήποτε ἐκ τῶν δύο ἐκκλησιῶν. Συμφωνοῦμεν δὲ εἰς τοῦτο πληρέστατα μὲ τὸ ἄρθρον, ὅπερ ἐσχάτως ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν συνάδελφον «Ἀνάπλασιν» ὁ κ. Δ. Σ. Μπαλᾶνος, ὅστις ὀρθῶς ἐλέγχει καὶ ἀποδοκιμάζει τοὺς ζητοῦντας τὴν ἕνωσιν ταύτην τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας διὰ λόγους καὶ ὑπολογισμοὺς πολιτικοὺς μᾶλλον ἢ ἐκ θρησκευτικοῦ ζήλου.

Ἑτέρα ἑνωτικὴ προσπάθεια, πολὺ πρακτικωτέρα καὶ ἐπιτυχεστέρα, συντελεῖται τελευταίως μεταξὺ τῶν διαφόρων Εὐαγγελικῶν (ἢ Διαμαρτυρομένων) Ἐκκλησιῶν. Ὡς γνωστόν, αἱ διαφοραί, αἱ χωρίζουσαι τὰς ἐκκλησίας ταύτας, περιορίζονται εἰς ζητήματα δευτερεύοντα, κυρίως εἰς τὸν τύπον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀργανώσεως καὶ διοικήσεως. Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία καὶ ἡ Οὐεσλεϊανὴ διοικοῦνται ὑπὸ ἐπισκόπων, ἡ Πρεσβυτερικὴ ὑπὸ πρεσβυτέρων καὶ συνόδων, ἡ Κοινοτικὴ (Congregational) ἢ Ἀνεξάρτητος καὶ ἡ τῶν Βαπτιστῶν διὰ λαϊκῶν ἐπιτρόπων ἐπὶ τὸ δημοκρατικώτερον. Αἱ διαφοραὶ αὗται ὀφείλονται κυρίως εἰς τὰς διαφόρους συνθήκας, ὑφ' ἃς συνεπήχθη ἑκάστη τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων. Ἡ Ἀγγλικανικὴ λ.χ. ἀποσπασθεῖσα σύσσωμος ἀπὸ τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα καὶ ἀποτελέσασα ἀμέσως τὴν ἐθνικὴν ἐκκλησίαν τοῦ κράτους ἐν Ἀγγλίᾳ, εὑρέθη μὲ ὁλόκληρον τὴν ἱεραρχίαν της συμπαγῆ καὶ λειτουργοῦσαν, ἐξηκολούθησε δὲ νὰ ἔχῃ τὸ αὐτὸ σύστημα τῆς δι' ἐ-

πισκόπων διοικήσεως ὑπὸ τὸ Εὐαγγελικὸν δογματικὸν καθεστώς, τὸ ὁποῖον εἶχε καὶ ὅταν ἀπετέλει μέρος τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Δι' αὐτὴν ἡ συνέχεια τῆς ἐπισκοπικῆς διαδοχῆς οὐδέποτε διεκόπη, ἡ δὲ Ἀγγλικὴ Ἐκκλησία περὶ πολλοῦ ποιεῖται τὴν τοιαύτην «ἀποστολικὴν» διαδοχὴν τῶν ἐπισκόπων της. Αἱ ἄλλαι Εὐαγγελικαὶ Ἐκκλησίαι ἱδρύθησαν ὑπὸ ἐντελῶς διαφορετικὰς συνθήκας καὶ ἑπομένως ἡ ὀργάνωσίς των ἔλαβε διάφορον μορφήν. Αἱ Εὐαγγελικαὶ Ἐκκλησίαι ἐν Γερμανίᾳ, Ἑλβετίᾳ, Γαλλίᾳ, Ὁλλανδίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Σκανδιναυΐᾳ ἐδημιουργήθησαν διὰ τοπικῶν θρησκευτικῶν ἐπαναστάσεων κατὰ τοῦ Παπισμοῦ — ἐπαναστάσεων τῶν μειονοτήτων κατὰ τῆς πλειοψηφίας τοῦ ἔθνους — ἀνεπτύχθησαν δὲ βαθμηδὸν ἐκ μικρῶν πυρήνων εὐσεβῶν ἀνδρῶν, διὰ μέσου γενεῶν ὁλοκλήρων ἀπηνοῦς διωγμοῦ ἐκ μέρους τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς πανισχύρου τότε Παπικῆς Ἐκκλησίας. Δὲν ἔσχον ὡς ἀρχηγοὺς συμπαγεῖς ὁμάδας ἐπισκόπων, ὅπως ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀλλὰ μεμονωμένους κατωτέρους κληρικούς, ὡς τὸν Λούθηρον, τὸν Καλβῖνον, τὸν Ζβίγγλιον, τὸν Νώξ, οἵτινες διὰ τοῦ κηρύγματος τῆς θρησκευτικῆς Ἀναμορφώσεως (καὶ μάλιστα χάριν τοῦ κηρύγματος τούτου) διέρρηξαν τοὺς ἱερατικούς των δεσμοὺς πρὸς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν, εἰργάσθησαν δὲ πρὸς σύμπηξιν νέων Ἐκκλησιῶν μὲ νέαν ἁπλουστάτην ὀργάνωσιν κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων. Δι' αὐτοὺς δὲν ὑπῆρχεν, οὐδὲ ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ, πλέον «ἐπισκοπικὴ διαδοχή,» οὔτε ἀπέδωκαν σημασίαν εἰς τὰ τοιαῦτα τυπικὰ ζητήματα.

Ἐκτὸς τῶν περὶ τὴν διοίκησιν διαφορῶν, αἱ διάφοροι Εὐαγγελικαὶ Ἐκκλησίαι ἔχουν ἐλαχίστας τινας διαφορὰς θεολογικάς, ὡς λ.χ. οἱ Βαπτισταί, οἵτινες ἀπαιτοῦν ὅπως ὁ Χριστιανὸς βαπτίζηται ἐνῆλιξ καὶ οὐχὶ νήπιος, διὰ νὰ ἔχῃ σοβαρότητα καὶ σημασίαν τὸ βάπτισμα δι' αὐτόν. Ὅλαι ὅμως αἱ διαφοραὶ αὗται εἶναι εἰς ζητήματα ἐπουσιώδη, εἰς τὰς λεπτομερείας, οὕτως εἰπεῖν, ἀπὸ πολλῶν δὲ ἐτῶν ἤρχισαν αἱ διάφοροι Εὐαγγελικαὶ Ἐκκλησίαι νὰ καλλιεργοῦν στενωτέραν ἐπικοινωνίαν πρὸς ἀλλήλας. Εἰς τὴν σύσφιγξιν ταύτην συνετέλεσαν μεγάλως ὁ ***Παγκόσμιος Εὐαγγελικὸς Σύνδεσμος***, ὅστις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1846 διοργανώνει κατ' ἔτος τὰς παγκοσμίους συμπροσευχάς, ἡ ***Παγκόσμιος Ἕνωσις Κυριακῶν Σχολείων*** καὶ αἱ δύο μεγάλαι ***Βιβλικαὶ Ἑταιρίαι*** (ἡ ***Βρεττανικὴ*** καὶ ἡ ***Ἀμερικανική***).

Εἰς τὰς ὀργανώσεις ταύτας λαμβάνουν μέρος πᾶσαι ἀνεξαιρέτως αἱ Εὐαγγελικαὶ Ἐκκλησίαι, εἰς πολλὰς δὲ τῶν συνελεύσεων τούτων τελεῖται ἡ Εὐχαριστία ἢ Κοινωνία καὶ συμμετέχουν αὐτῆς πάντες οἱ παρόντες ἀδιακρίτως ἀποχρώσεως. Οἱ Ἀγγλικανοὶ ὑπῆρξαν οἱ μόνοι, οἵτινες ἐδείκνυον μίαν τινὰ βραδύτητα εἰς τὴν γενικὴν ταύτην τάσιν πρὸς προσέγγισιν τῶν Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν· καὶ τοῦτο, διότι ἠξίουν ὅτι μόνοι αὐτοὶ ἔχουν τὴν «ἐπισκοπικὴν» ἢ ἀποστολικὴν διαδοχὴν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐζήτουν εἶδός τι πρωτείων ἀπέναντι τῶν ἄλλων Εὐαγγελικῶν. Ἀλλὰ τελευταίως μία συνέλευσις Ἀγγλικανῶν ἐπισκόπων κατήρτισε σχέδιον συναδελφώσεως ὅλων τῶν Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπερ ὑπέβαλον ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν διαφόρων τούτων Ἐκκλησιῶν καὶ διὰ τοῦ ὁποίου δύνανται οἱ κληρικοὶ ἑκάστης Ἐκκλησίας νὰ ἱεροπρακτοῦν καὶ νὰ κηρύττουν εἰς τοὺς ναοὺς τῶν ἄλλων Εὐαγγελικῶν ἀποχρώσεων.

Ὡσαύτως δὲ ἐπῆλθε πρὸ καιροῦ συνεννόησις περὶ τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῶν διαφόρων Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὰς εἰδωλολατρικὰς καὶ Μουσουλμανικὰς χώρας, εἰς τρόπον ὥστε, ὅπου ὑπάρχει ἱεραποστολὴ τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας, νὰ μὴ ἐγκαθίσταται ἱεραποστολὴ ἄλλης Ἐκκλησίας.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ συνεννοήσεις καὶ συσφίγξεις δεσμῶν καὶ ἐπικοινωνίας κατέστησαν δυναταί, διότι αἱ διαφοραί, αἱ χωρίζουσαι τὰς Εὐαγγελικὰς Ἐκκλησίας, ἀφοροῦν εἰς ζητήματα τύπων καὶ οὐχὶ οὐσίας, μακρὰν δὲ τοῦ νὰ ἦναι αἰτίαι ἀλληλοσπαραγμοῦ, ὡς τοσάκις διισχυρίσθησαν ἑτερόδοξοι διατριβογράφοι, τοὐναντίον ἔφεραν τὰς Ἐκκλησίας ταύτας εἰς ***ζωντανωτέραν μετ' ἀλλήλων ἑνότητα εἰς τὰ οὐσιώδη δόγματα*** τῆς πίστεώς των.

Ἡ σύσφιγξις ὅμως αὕτη τῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν δὲν κατέληξεν, ἀλλ' οὔτε καὶ σκοπεῖ νὰ καταλήξῃ, εἰς ***ἐκκλησιαστικὴν ἕνωσιν***. Ἡ Ἀγγλικανική, ἡ Πρεσβυτεριανή, ἡ Κοινοτική, ἡ Λουθηρανὴ καὶ αἱ ἄλλαι Ἐκκλησίαι, θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ ἦναι αὐτοκέφαλοι καὶ νὰ διοικῶνται ἑκάστη κατὰ τὸ ἰδιαίτερον ἑαυτῆς σύστημα. Ἀφομοίωσις τελετουργικὴ καὶ ἕνωσις διοικητικὴ θεωρεῖται ὄχι μόνον ἀδύνατος, ἀλλὰ καὶ ἄσκοπος καὶ ἐπιζήμιος. Μία θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς Εὐαγγελικῆς Χριστιανωσύνης εἶναι ἡ ***ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς σκέψεως*** καὶ ἡ ***ἐλευθερία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀναπτύξεως***. Δοθέντος δὲ ὅτι ἅπασαι αἱ Εὐαγγελικαὶ Ἐκκλησίαι εἶναι σύμφωνοι εἰς ὅλα τὰ μεγάλα καὶ θεμελιώδη δόγματα, ἡ ἐλευθερία εἰς τὰ ἐπουσιώδη καὶ τὰ τυπικὰ συντελεῖ εἰς ***ζωηροτέραν πνευματικὴν ζωήν***, καθότι δὲν ἀπασχολοῦνται τὰ πνεύματα καὶ αἱ συνειδήσεις τῶν Χριστιανῶν μὲ ἔριδας καὶ διαμάχας περὶ τοὺς τύπους, ἀλλ' ἕκαστος εὑρίσκει εἰς τὰ ἐπουσιώδη ζητήματα τὸ σύστημα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ πρὸς τὰς ἰδέας του· Ὁ ἐξαναγκασμὸς πρὸς παραδοχὴν ἐκ μέρους ὅλων τῶν Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν ἑνὸς στερεοτύπου καὶ ὁμοιομόρφου συστήματος διοικήσεως καὶ λατρείας, καὶ ἂν ἀκόμη ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἀποδεκτός, θὰ ἔφερε δυσθυμίαν εἰς τὴν μεγάλην πλειοψηφίαν τῶν πιστῶν καὶ θὰ ***ἀπενέκρωνε τὸν θρησκευτικόν των ζῆλον***. Θὰ ἦτο περίπου τὸ αὐτό, ὡς ἐὰν ἄνθρωπός τις, θέλων νὰ κατασκευάσῃ ἓν δένδρον, κατεσκεύαζεν ὅλους τοὺς κλάδους του μὲ μαθηματικὴν συμμετρίαν καὶ ὅλα τὰ φύλλα μαθηματικῶς ὁμοιόμορφα. Μήπως δὲν ἠδύνατο ὁ Θεός, ὅτε ἐδημιούργει τὰ δένδρα, νὰ τὰ πλάσῃ κατὰ τοιοῦτον σχέδιον; Ἐν τούτοις, τὰ ἔπλασεν ὅπως τὰ βλέπομεν — μὲ κανὲν φύλλον ἀκριβῶς ὅμοιον πρὸς τὸ ἄλλο, καὶ κανένα κλάδον ὅμοιον πρὸς τὸν ἄλλον — καὶ ἀναγνωρίζομεν ὅτι ἡ τοιαύτη ἄπειρος ποικιλία εἶναι ἀπείρως ὡραία, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ παραβλάπτεται ἡ ζωτικότης καὶ στερεότης τοῦ δένδρου. Οὕτως ἔχει καὶ μὲ τὸν πνευματικὸν κόσμον· δὲν ὑπάρχουν εἰς ὅλον τὸν κόσμον δύο ἄνθρωποι ἔχοντες ἀκριβῶς τὰς αὐτὰς διανοητικὰς καὶ ψυχικὰς δυνάμεις. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ ἀντιλήψεις τῶν ἀνθρώπων ἐφ' ὅλων τῶν ζητημάτων ποικίλλουν ἀπείρως, ἰδίως εἰς τὰ μικρὰ ζητήματα. Καὶ ὅσοι ἀκόμη συμφωνοῦν εἰς τὰ οὐσιώδη, μοιραίως θὰ διαφωνοῦν εἰς τὰς λεπτομερείας. Ὅθεν σοφῶς ὁ Εὐαγγελικὸς Χριστιανισμὸς ἀπέφυγε νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς ὀπαδούς του ὁμοιόμορφον σύστημα εἰς τὰ τυπικὰ καὶ δευτερεύοντα ζητήματα

τῆς θρησκείας. Οὐδεὶς ὅμως κλάδος τῆς Χριστιανωσύνης εἶναι αὐστηρότερος τῶν Εὐαγγελικῶν περὶ τὸν καθορισμὸν τῶν θεμελιωδῶν δογμάτων τῆς πίστεώς των. Τὸ «πίστευε καὶ μὴ ἐρεύνα,» καὶ ἡ ἐξωτερικὴ συμμόρφωσις πρὸς τύπους καὶ δόγματα ἅτινα δὲν ἀσπάζεται ἡ ψυχὴ—εἶναι ἀρχαὶ ξέναι πρὸς τὸν Εὐαγγελικὸν Χριστιανισμόν. Ὅπου δὲ ἐπικρατοῦν καὶ ἐπιβάλλονται αἱ τοιαῦται ἀρχαί, ἐκεῖ βλέπομεν πλήρη πνευματικὴν ἀπονέκρωσιν.

Ἐὰν λοιπὸν ἡ ἐκκλησιαστικὴ ***ἕνωσις*** ἦναι ***ἀνέφικτος*** καὶ ***ἀνεπιθύμητος*** μεταξὺ Ἐκκλησιῶν, ὡς αἱ Εὐαγγελικαί, αἵτινες δογματικῶς εἶναι ἀπολύτως σύμφωνοι μεταξύ των, πόσον μᾶλλον ἀνέφικτος καὶ ἀνεπιθύμητος πρέπει νὰ θεωρῆται μεταξὺ Ἐκκλησιῶν, χωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων καὶ διὰ δογμάτων καὶ διὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ των συστήματος. Διὰ τοῦτο φρονοῦμεν ὅτι αἱ εὐγενεῖς προσπάθειαι ὅλων ἐκείνων τῶν εὐσεβῶν ἰδεολόγων, οἵτινες ἐπιδιώκουν τὴν ἐπίτευξιν ἑνότητος μεταξὺ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ***καταδικασμέναι εἰς ἀποτυχίαν***, ἐφ' ὅσον ζητοῦν νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ μερικὰ σαφῶς διαγεγραμμένα ὅρια.

Καὶ τὰ ὅρια ταῦτα εἶναι περίπου τὰ ἑξῆς· Νὰ εὑρεθῇ καὶ νὰ καθορισθῇ καὶ νὰ ἐνισχυθῇ τὸ ***κοινὸν ἔδαφος***, ἐπὶ τοῦ ὁποίου βασίζονται ὅλαι αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι· νά παύσουν αἱ διάφοροι Ἐκκλησίαι νὰ φέρωνται ***ἐχθρικῶς*** ἢ ***ἀλαζονικῶς*** ἡ μία πρὸς τὴν ἄλλην, τοῦτ' ἔστι, νὰ ἀφήσουν κατὰ μέρος πᾶσαν περὶ πρωτείων ἀξίωσιν καὶ τὴν περιφρόνησιν πρὸς ἄλλας ἐκκλησίας, διότι αὗται τυχὸν εἶναι νεώτεραι τὴν ἡλικίαν ἢ δὲν ἔχουν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ τυπικὸν σύστημα ἢ ἱστορικὸν προσόν. Νὰ καλλιεργήσουν αἱ διάφοροι Ἐκκλησίαι ***τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης*** πρὸς πάντας, ὅσοι ὀνομάζονται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κοινοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀναγνωρίζουσαι ἑκάστη ὅτι ἡ ἀόρατος Ἐκκλησία Αὐτοῦ ***περιλαμβάνει*** κατὰ τὴν ῥητὴν τοῦ Κυρίου δήλωσιν, ***πρόβατα οὐχὶ ἐκ μιᾶς αὐλῆς μόνον***· καὶ νὰ ἀναγνωρίζουν τὴν ἰδιότητα τοῦ ***ἀδελφοῦ ἐν Χριστῷ*** εἰς πάντα, ὅστις ὁμολογεῖ τὸν Χριστὸν ὡς Σωτῆρά του καὶ ζητεῖ νὰ ζήσῃ συμφώνως πρὸς τὸ Εὐαγγέλιόν Του, ἀδιάφορον εἰς ποίαν ἐκκλησίαν ἐκκλησιάζεται. Καὶ ὡς συνέπειαν τῆς ἀνεκτικότητος καὶ τῆς ἀγάπης ταύτης, νὰ δέχωνται αἱ διάφοροι Ἐκκλησίαι εἰλικρινῆ καὶ πρόθυμον ***συνεργασίαν μετ' ἀλλήλων*** εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς ἀπιστίας, τοῦ ὑλισμοῦ καὶ τῆς διαφθορᾶς ἐν τῷ κόσμῳ.

Ὁ μέγας Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος ἐσάλευσε μέχρι θεμελίων καὶ τὰ πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ καθεστῶτα καὶ αὐτὴν τὴν παγκόσμιον Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν. Ὑπὸ πολλῶν μάλιστα δακτυλοδεικτεῖται ὁ Χριστιανισμὸς ὡς ***χρεωκοπήσας***, διότι δὲν κατώρθωσε νὰ προλάβῃ τὴν τεραστίαν ἐκείνην ἀλληλοσφαγὴν τῶν κυριωτέρων Χριστιανικῶν ἐθνῶν. Δὲν εἶναι λοιπὸν καιρὸς πλέον νὰ φιλονεικῶμεν περὶ δογμάτων καὶ περὶ τῶν πλανῶν ἀλλήλων, ὡς μετὰ λύπης βλέπομεν ὅτι ἤρχισε νὰ πράττῃ ἡ συνάδελφος « Ἀνάπλασις«. Αἱ τοιαῦται ἀναδημοσιεύσεις παλαιῶν διενέξεων ἀφεύκτως θὰ προκαλέσουν τὰς ἀπαντήσεις τῶν ἐνδιαφερομένων ἑτεροδόξων Χριστιανῶν καὶ τοιουτοτρόπως θὰ προκύψουν νέαι συζητήσεις χωρὶς σκοπὸν καὶ χω-

ρὶς τέλος. **Ὁ κόσμος ἐβαρύνθη τὰς ἀγόνους** καὶ **στείρας ταύτας συζητήσεις** περὶ τοῦ Filioque καὶ τῆς Ἀσπίλου Συλλήψεως καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων.

Ὅλαι αἱ δογματικαὶ διαφοραὶ τῶν κατὰ μέρος Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι πρὸ πολλοῦ γνωσταὶ καὶ βουνὰ ὁλόκληρα συγγραμμάτων διετύπωσαν ἤδη κατὰ μῆκος καὶ κατὰ πλάτος τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ ἑκάστου δόγματος ἐπιχειρήματα. Ἀφοῦ δὲ κανὲν νέον φῶς δὲν πρόκειται νὰ χυθῇ ἐπὶ τῶν ζητημάτων τούτων, ἡ ἀναμάσσησις τῶν παλαιῶν ἐπιχειρημάτων εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἄσκοπος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπιζήμιος, ὡς **ἀναρριπίζουσα τὰ ἀποκοιμηθέντα θρησκευτικὰ μίση**, καθ' ἣν στιγμὴν εἶναι ἀναγκαία ἡ καλλιέργεια τῆς **ἀγάπης** καὶ τῆς **ἀλληλεγγύης** τῶν Χριστιανῶν πάσης ἀποχρώσεως κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν. Ἡ ἀφομοίωσις ἡ δογματικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ τῶν διαφόρων Χριστιανῶν δὲν εἶναι δυνατή, Ἀλλ' ἡ προσέγγισις αὐτῶν πρὸ ἀλλήλους ἐν τῷ πνεύματι τῆς πρὸς τὸν κοινὸν Ἀρχηγὸν καὶ Σωτῆρα ἀγάπης εἶναι **καὶ δυνατὴ καὶ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐπιθυμητή**. Διὰ τοῦτο ἂς ἀρχίσωμεν ἕκαστος ἀπὸ τοῦ **ἑαυτοῦ** μας καλλιεργοῦντες καὶ κατ' ἰδίαν καὶ δημοσίᾳ ὄχι ἐκεῖνα τὰ ζητήματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων δυστυχῶς διαφωνοῦμεν, ἀλλ' **ἐκεῖνα ἐπὶ τῶν ὁποίων συμφωνοῦμεν**. Ἂς παύσωμεν τοῦ νὰ δάκνωμεν ἀλλήλους ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἂς ἀναγνωρίζωμεν εἰς ἀλλήλους εἰλικρινῆ καὶ ἀνυπόκριτον ἀγάπην πρὸς τὴν μεγάλην Κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ πίστιν εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν Του.

Τὰ δὲ χαροποιὰ **ἀποτελέσματα** τῆς τοιαύτης πρὸς ἀλλήλους μεταστροφῆς μας δὲν θὰ βραδύνουν νὰ φανοῦν· ἡ δὲ θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θὰ γίνῃ πάλιν ἡ ἀκαταγώνιστος ἐκείνη **ἠθικὴ δύναμις**, ἥτις θὰ συντρίψῃ τὴν βασιλείαν τοῦ Σατανᾶ καὶ θὰ φέρῃ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν εἰρήνην εἰς τὸν δεινοπαθοῦντα κόσμον.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Δ'.

Ἀπὸ τῆς Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου μέχρι τέλους τῆς ἀρχαίας περιόδου (325—476 μ. Χρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Ἡ ὁριστικὴ ἐπικράτησις τοῦ Χριστιανισμοῦ.

(Συνέχεια).

Ἐνῷ τοιουτοτρόπως ἡ ἐθνικὴ θρησκεία ἐξηφανίζετο καθ' ὅλον τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος, ὁ Χριστιανισμὸς ἐξηπλοῦτο καὶ **πέραν τῶν ὁρίων αὐτοῦ**. Εἰς τὴν **Περσίαν** δυσκόλως εἰσέδυσεν ὁ Χριστιανισμός, ἕνεκα τῆς ἐξεγέρσεως τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τῶν Περσῶν, οἵτινες ἐπρέσβευον τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν τοῦ Ζοροάστρου, ἤτοι, τὸν **πυρολατρείαν**.

Κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα εὑρίσκομεν ἐκκλησίας τινὰς εἰς τὴν Περσίαν ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Σελευκείας καὶ Κτησιφῶντος (δύο Ἑλληνικῶν πόλεων τῆς Μεσοποταμίας). Ὅταν ὅμως ὁ Χριστιανισμὸς ἔγεινεν ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, κατέστη ὕποπτος διὰ τοῦτο εἰς τοὺς Πέρσας, οἱ ὁποῖοι ἤγειραν διωγμοὺς κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Τοιοῦτον διωγμὸν ὑπέστησαν οἱ Χριστιανοὶ ὑπὸ τὸν Σαπὼρ τὸν Β´ βασιλέα τῆς Περσίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 343, παρ' ὅλας τὰς διαμαρτυρίας τοῦ Κωνσταντίνου, μέχρι τοῦ 381, ὁπότε ὁ ἐπίσκοπος Μαρούθας τῆς Ταγρὶτ κατώρθωσε νὰ σταματήσῃ ὁ διωγμός. Κατὰ τὸ ἔτος 414 ἐξερράγη νέος διωγμός, μόλις δὲ κατὰ τὸ 422 ἐτερματίσθη διὰ τοῦ πολέμου, τὸν ὁποῖον ἐκήρυξε κατὰ τῆς Περσίας Θεοδόσιος ὁ Β´, ὅστις κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ παρὰ τοῦ Πέρσου βασιλέως Βαράνη τὴν ἀνεξιθρησκείαν ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν, ὑποσχεθεὶς ὁμοίαν ἀνεξιθρησκείαν διὰ τοὺς ἐντὸς τοῦ Ρωμ. κράτους εὑρισκομένους Πέρσας. Οἱ ἐν Περσίᾳ Χριστιανοὶ συνεδέοντο στενῶς μὲ τοὺς ἐν Συρίᾳ καὶ ἠκολούθουν τὴν θεολογίαν τούτων. Ὅτε ἡ αἵρεσις τοῦ **Νεστορίου** ἐξεδιώχθη ἐκ τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, εὗρε καταφύγιον εἰς τὴν Περσίαν καὶ ἀπὸ τὸν 5ον αἰῶνα ἡ ἐν Περσίᾳ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἐχωρίσθη ἀπὸ τὴν ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει τοιαύτην.

Εἰς τὴν **Ἀρμενίαν** εἶχε κηρυχθῆ τὸ Εὐαγγέλιον ἀπὸ τὸν 2ον αἰῶνα, ἀλλ' ὁριστικῶς ἐξεχριστιανίσθησαν οἱ Ἀρμένιοι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 4ου αἰῶνος διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ **Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ**, ὅστις ἐκέρδισε καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Τιριδάτην καὶ ἐγένετο πρῶτος μητροπολίτης τῆς Ἀρμενίας τὸ 302 μ. Χρ. Ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία ἐγένετο ἀνεξάρτητος τὸ 366, ὁπότε ἐθνικὴ σύνοδος ἀνεκήρυξε τὸν **Ναρσῆν** πατριάρχην Καθολικὸν τῆς Ἀρμενίας. Βραδύτερον κατὰ τὸ ἔτος 441 ὁ **Μεσρὸβ** ἐδημιούργησε τὸ Ἀρμενικὸν ἀλφάβητον καὶ μετέφρασε τὰς Ἱερὰς Γραφὰς εἰς τὴν Ἀρμενικὴν γλῶσσαν· τοῦτο ὑπῆρξε καὶ ἡ ἀφετηρία τῆς Ἀρμενικῆς φιλολογίας. Κατὰ τὸν 6ον αἰῶνα οἱ Ἀρμένιοι Χριστιανοὶ ἠσπάσθησαν τὴν μονοφυσιτικὴν αἵρεσιν, κατακρίναντες εἰς δύο συνόδους των τὴν Δ´ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον.

Εἰς τὴν **Ἀβυσσινίαν** ὡσαύτως ἱδρύθη κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐθνικὴ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ὑπὸ δύο νέων, τοῦ Αἰδεσίου καὶ τοῦ **Φρουμεντίου**, οἵτινες ἐν συνοδείᾳ Ἕλληνός τινος ἐμπόρου ἠχμαλωτίσθησαν ὑπὸ Ἀβυσσινῶν ληστῶν καὶ ἀπήχθησαν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας. Τὸ κήρυγμά των προσηλύτισε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς μεγιστᾶνας τῆς αὐλῆς, ὁ δὲ ἐκχριστιανισμὸς τοῦ λαοῦ συνετελέσθη ὑπὸ μοναχῶν ἐξ Αἰγύπτου. Ὁ μέγας Ἀθανάσιος προὐχείρισε τὸν Φρουμέντιον πρῶτον ἐπίσκοπον τῆς ἰθαγενοῦς ἐκκλησίας. Οἱ Ἀβυσσινοί, ὅπως καὶ ὁ ἐγχώριος πληθυσμὸς τῆς Αἰγύπτου (οἱ Κόπται), ἠσπάσθησαν τὸν μονοφυσιτισμόν.

Ὁ Ἕλλην ἔμπορος, περιηγητὴς καὶ μοναχὸς τοῦ 6ου αἰῶνος Κοσμᾶς ὁ Ἰνδικοπλεύστης ἀναφέρει ὅτι εὗρε Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας εἰς τὰς **Ἰνδίας** πρὸ τοῦ 535. Οἱ Χριστιανοὶ οὗτοι ἦσαν Νεστοριανοὶ καὶ ἐτίμων ἰδιαιτέρως τὸν Θωμᾶν ὡς ἀπόστολόν των. Φαίνεται ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς μετεδόθη εἰς τὰς Ἰνδίας ἐκ τῆς Περσίας. Καὶ ἐν **Κίνᾳ** ὑπῆρχε κατὰ τὸν 7ον αἰῶνα ἐκκλησία Χριστια-

νική, ἂν ἦναι γνήσιον μνημεῖόν τι, τὸ ὁποῖον οἱ Ἰησουΐται ἱεραπόστολοι εὗρον ἐκεῖ κατὰ τὸ 1625.

Εἰς τὴν Δύσιν, ὡς εἴδομεν εἰς προηγούμενον κεφάλαιον, ὁ Χριστιανισμὸς ἦλθεν ἐνωρὶς εἰς ἐπαφὴν μὲ τὰς Τευτονικὰς καὶ Κελτικὰς φυλάς. Ἐκ τῶν Τευτόνων, οἱ ***Γότθοι*** πρῶτοι ἐδέχθησαν τὸ Εὐαγγέλιον, διδαχθέντες αὐτὸ ὑπὸ αἰχμαλώτων Ρωμαίων. Εἰς τὴν Α' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον παρευρέθη Γότθος μητροπολίτης, Θεόφιλος ὀνόματι. Ὁ ἀπόστολος τῶν Γότθων, ὁ ὀργανώσας καὶ στερεώσας τὸν Χριστιανισμὸν μεταξὺ αὐτῶν, ὑπῆρξεν ὁ ***Οὐλφίλας*** (311—383). Οὗτος φαίνεται ὅτι ἦτο ἐκ γενετῆς Χριστιανὸς καὶ ἐξεπαιδεύθη διὰ τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Σταλεὶς ὡς ὅμηρος (ἢ ὡς πρέσβυς) εἰς Κων[πολιν, ἐσπούδασε τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικήν, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 341 ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος ἐν Ἀντιοχείᾳ ὑπὸ τοῦ Νικομηδείας Εὐσεβίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐπισκόπων, οἵτινες ἦσαν οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ Ἀρειανισμοῦ. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του παρὰ τὸν κάτω Δούναβιν, εἰργάσθη ἀόκνως μεταξὺ τῶν ὁμοεθνῶν του. Ἀλλ' ἐκτεθεὶς εἰς σφοδρὸν διωγμὸν ὑπὸ τῶν Οὔννων, ὡδήγησε τὸν λαόν του ἐντεῦθεν τοῦ Δουνάβεως ἐντὸς τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, καὶ μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ αὐτοκράτορος οἱ Γότθοι οὗτοι Χριστιανοὶ κατῴκησαν εἰς τὴν Κάτω Μοισίαν (τὴν σημερινὴν Παλαιὰν Βουλγαρίαν). Ὁ Οὐλφίλας ἵδρυσεν ἐκκλησίας, ἐχειροτόνησε κληρικοὺς καὶ ***μετέφρασε τὰς Γραφὰς*** εἰς τὴν Γοτθικὴν γλῶσσαν, ἀφοῦ πρῶτον κατήρτισε τὸ ἀλφάβητον αὐτῆς. Εἰς τὴν μετάφρασιν ταύτην παρέλειψεν ἐντελῶς τὰ Βιβλία τῶν Βασιλειῶν, τὰ ὁποῖα ἐξιστοροῦν τοὺς πολέμους τῶν Ἰσραηλιτῶν, διότι ἐθεώρησεν ὅτι αἱ ἱστορίαι αὗται θὰ ἐνεθάρρυνον τὸ πολεμικὸν μένος τῶν ὁμοεθνῶν του! Ὁ Οὐλφίλας ἦτο Ἀρειανός (ἄλλως τε καὶ οἱ αὐτοκράτορες τῆς Κων[τόλεως ἦσαν τότε καὶ αὐτοὶ ὀπαδοὶ τοῦ Ἀρείου) καὶ ἡ διδασκαλία του ἦτο ἀρειανίζουσα. Τὸν Ἀρειανισμὸν μετέδωκαν οἱ Γότθοι εἰς τοὺς ἄλλους Γερμανικοὺς λαούς, ἐκ τούτων δὲ βραδύτερον οἱ Ὀστρογότθοι καὶ Λογγοβάρδοι μετέφερον αὐτὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν, οἱ Βιζιγότθοι εἰς τὴν Ἱσπανίαν καὶ οἱ Βάνδαλοι εἰς τὴν Ἀφρικήν.

Οἱ ***Φράγκοι***, ἄλλη Τευτονικὴ φυλή, ἠσπάσθησαν τὸν Χριστιανισμὸν περὶ τὸ ἔτος 496, ἀφοῦ εἰσέβαλον εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἐκεῖ κατήργησαν σχεδὸν τὴν Ρωμαϊκὴν ἐξουσίαν. Διὰ τῶν Φράγκων, οἵτινες ἦσαν ἰσχυρὰ καὶ φιλοπόλεμος φυλή, μετεδόθη ἡ Χριστιανικὴ πίστις εἰς τοὺς ***Ἀλεμαννοὺς*** καὶ ἐξηναγκάσθησαν βαθμηδὸν οἱ ἄλλοι Γερμανικοὶ λαοὶ νὰ ἐγκαταλείψουν τὸν Ἀρειανισμὸν καὶ νὰ προσέλθουν εἰς τὴν καθολικὴν πίστιν. Ὁ Χριστιανισμὸς ὅμως τῶν Φράγκων ἦτο πολὺ εὐτελὴς ἠθικῶς, καθότι εἰσήγαγον εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ ἐθνικά των ἔθιμα καὶ ἐλαττώματα, ὡς τὴν πολυγαμίαν, τὴν ψευδορκίαν, τὴν σιμωνίαν καὶ τὴν πλέον ἀπάνθρωπον σκληρότητα.

Εἰς τὴν ***Βρεττανίαν*** (τὴν σημερινὴν Ἀγγλίαν) εἴδομεν ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἀπὸ τοῦ 3ου αἰῶνος εἶχεν εἰσχωρήσει. Ὁ πληθυσμός, ὅστις ἦτο Κελτικός, προθύμως ἐδέχθη τὸ Εὐαγγέλιον. Ὅταν ὅμως κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα κατεκτήθη ἡ Βρεττανία ὑπὸ τῶν Ἀγγλοσαξώνων, οὗτοι ἐκ μίσους πρὸς τοὺς Κελτούς, δὲν

ἤθελον νὰ ἀσπασθοῦν τὸν Χριστιανισμόν, καὶ μόλις κατὰ τὸν 6ον αἰῶνα ἐγένοντο Χριστιανοὶ διὰ τοῦ κηρύγματος τῶν ἱεραποστόλων ὑπὸ τὸν ***Αὐγουστῖνον***, τοὺς ὁποίους ἀπέστειλεν εἰς τὴν νῆσον ὁ Πάπας Ρώμης Γρηγόριος (596).

Ἡ ***Ἰρλανδία*** κατὰ τὴν περίοδον ταύτην κατῳκεῖτο καὶ αὐτὴ ὑπὸ φυλῆς Κελτικῆς. Πότε πρῶτον εἰσεχώρησεν εἰς αὐτὴν ὁ Χριστιανισμός, εἶναι ἄγνωστον ἱστορικῶς. Τὴν πρώτην ἐκεῖ Ἐκκλησίαν ἵδρυσεν ὁ Σκῶτος ἱεραπόστολος ***Πατρίκιος*** (430), ὅστις ἦτο υἱὸς ἑνὸς διακόνου, ἐντὸς δὲ 100 ἐτῶν ὁλόκληρος ἡ νῆσος εἶχεν ἐκχριστιανισθῆ.

Ἡ ***Σκωτία***, ἥτις τότε ἐλέγετο Καλεδωνία, κατῳκεῖτο ὑπὸ τῆς φυλῆς τῶν Πικτῶν. Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἱεραπόστολοι εἰσεχώρησαν μεταξὺ αὐτῶν κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα· ὁ πραγματικὸς ὅμως ἐργάτης τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ των ὑπῆρξεν ὁ Κολουμβανὸς κατὰ τὸν 6ον αἰῶνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, ἀφοῦ ἐνίκησε τὴν Εἰδωλολατρείαν καὶ ἐκυριάρχησε καθ᾽ ὅλον τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος, ἐστράφη ἤδη πρὸς τὴν καταπολέμησιν τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῆς ἐχθρῶν—τῶν ***αἱρέσεων***. Ἡ περίοδος αὕτη εἶναι ἡ κατ᾽ ἐξοχὴν ***περίοδος τῶν θεολογικῶν συζητήσεων*** καὶ τῶν ***δογματικῶν ἀγώνων***, οἵτινες συνετάραξαν μεγάλως καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ κράτος καὶ ἐξήγειρον μεγίστας ἀντιθέσεις καὶ σφοδρότατα πάθη. Καὶ ἡ μὲν Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἀγομένη ὑπὸ τοῦ φιλοσοφικοῦ καὶ θεωρητικοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος εἰς τὰς θεολογικὰς ταύτας συζητήσεις, ἐζήτησε νὰ διευκρινίσῃ διάφορα ζητήματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν Θεότητα, ὡς τὸ τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὸ περὶ τοῦ προσώπου καὶ τῶν φύσεων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κτλ. Ἡ δὲ Δυτικὴ Ἐκκλησία, ὀλιγώτερον κλίνουσα πρὸς τὰς θεωρητικὰς συζητήσεις, ἀπησχολήθη μὲ θέματα ἀναφερόμενα εἰς τὰς σχέσεις τοῦ ἀνθρώθου πρὸς τὴν Θεότητα, ὡς λ. χ. τὰ περὶ σωτηρίας, περὶ χάριτος, περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀναγεννήσεως, καὶ ἄλλα ὅμοια ζητήματα.

Εἴδομεν εἰς προηγούμενα κεφάλαια ὅτι ἀπὸ τοῦ 2ου μέχρι τοῦ 4ου αἰῶνος οὐχὶ ὀλίγαι σύνοδοι τοπικαὶ εἶχον συγκροτηθῆ πρὸς συζήτησιν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων τοπικῆς (ἢ πάντως μὴ γενικῆς) φύσεως. Ἤδη διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν μεγάλων δογματικῶν ζητημάτων ἐθεωρήθη ἀναγκαία ἡ σύγκλησις ***Οἰκουμενικῶν Συνόδων***, εἰς τὰς ὁποίας ἀντεπροσωπεύοντο ὅλα τὰ τμήματα τῆς παγκοσμίου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ τοιαύτας Οἰκουμενικὰς Συνόδους ἔχομεν ἐντὸς τῆς περιόδου ταύτης ***τέσσαρας*** ἐν ὅλῳ, πάσας συγκροτηθείσας ἐν τῇ Ἀνατολῇ — α) τὴν Α΄ ἐν Νικαίᾳ (326 μ. Χρ.). β) τὴν Α΄ ἐν Κωνσταντινουπόλει (381). γ) Τὴν ἐν

Ἐφέσῳ (431). δ) Τὴν ἐν Χαλκηδόνι (451)* Αἱ Σύνοδοι αὗται συνεκαλοῦντο οὐχὶ ὑπὸ ἐκκλησιαστικῆς τινος ἀρχῆς ἀλλ' ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ ὁποίου καὶ ἀντιπρόσωπος παρίστατο κατὰ τὰς συνεδριάσεις.

Αἱ περὶ τῆς **Ἁγ. Τριάδος** διαφωνίαι, τὰς ὁποίας ἀνεφέραμεν κατὰ τὴν προηγουμένην περίοδον, δὲν εἶχον ἐξομαλυνθῆ διὰ γενικῆς τινος ἐκκλησιαστικῆς συμφωνίας. Εἴδομεν τὴν περὶ τῆς Τριάδος διδασκαλίαν τοῦ Σαβελλίου· ἡ διδασκαλία αὕτη εἶχεν ἀποκτήσει πολλοὺς ὀπαδοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ὁ **Ἄρειος**, πρεσβύτερος ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, διετύπωσε θεωρίαν ἀντίθετον πρὸς τὴν τοῦ Σαβελλίου, διδάξας ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι καὶ αὐτὸς κτίσμα, καὶ δὴ τὸ πρῶτον κτίσμα, πλασθεὶς ἐκ τοῦ μηδενὸς διὰ τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ καὶ γενόμενος κατόπιν δημιουργὸς τοῦ ὑλικοῦ κόσμου. Ὑπῆρξεν ἀναμάρτητος οὐχὶ ἐκ φύσεως, ἀλλ' ἐξ ἰδίας προαιρέσεως. Δὲν εἶναι λοιπὸν πράγματι Θεός, ἀλλὰ πρέπει νὰ τιμᾶται ὡς Θεός. Κατὰ τῆς θεωρίας ταύτης ἀντεπεξῆλθεν ὁ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος καὶ συνεκάλεσε δύο τοπικὰς συνόδους, αἵτινες κατεδίκασαν καὶ καθήρεσαν τὸν Ἄρειον ὡς αἱρετικόν. Μετὰ τὴν καθαίρεσίν του ὁ Ἄρειος, καταφυγὼν εἰς τὴν Παλαιστίνην, εἰργάσθη δραστηρίως διὰ τὴν ὑπεράσπισιν καὶ διάδοσιν τῆς δοξασίας του καὶ κατώρθωσε νὰ προσηλυτίσῃ μέγα μέρος τοῦ λαοῦ καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἐπισκόπων. Ἡ διδασκαλία αὕτη τοῦ Ἀρείου ἐξήγειρε πολλὴν φιλονεικίαν ἀνὰ τὰς ἐκκλησίας. Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, ἀφοῦ εἰς μάτην παρήνεσε τοὺς ἐπισκόπους νὰ παύσουν ἐρίζοντες περὶ τοιούτου ἀσημάντου (κατ' αὐτὸν) πράγματος, συνεκάλεσε γενικὴν Σύνοδον τῶν ἐπισκόπων ἐν Νικαίᾳ. Ἐκεῖ συνῆλθον 318 ἐπίσκοποι, σχεδὸν πάντες ἐκ τῆς Ἀνατολῆς. Τῆς ἐναντίας πρὸς τὸν Ἄρειον μερίδος ἀρχηγὸς ἦτο ὁ εἰρημένος Ἀλέξανδρος, ἔχων σύμφωνον καὶ τὸν αὐτοκράτορα.

Ἡ πλειονότης τῶν συνελθόντων ἐπισκόπων ἦτο ἀμφίρροπος· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὑπερίσχυσεν ἡ μερὶς τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀρείου κατεδικάσθη καὶ ἡ Σύνοδος ἐδέχθη τὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Υἱὸς εἶναι «ὁμοούσιος τῷ Πατρί.»** (ἀκολουθεῖ)

---

*) Αἱ κατόπιν συγκροτηθεῖσαι μέχρι τοῦ σχίσματος μεταξὺ Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι εἶναι κατὰ σειράν : ε) Ἡ Β΄ ἐν Κωνσταντινουπόλει (553). ς) Ἡ Γ΄ ἐν Κωνσταντινουπόλει (680). ζ) Ἡ Β΄ ἐν Νικαίᾳ (787). Μόνον τὰς ἑπτὰ ταύτας Συνόδους ἀναγνωρίζει ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ὡς οἰκουμενικάς. Μετὰ τὸ σχίσμα, ἤτοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1123, μέχρι τοῦ 1870 ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία συνεκρότησεν ἄλλας 12 Συνόδους, ἃς ὀνομάζει Οἰκουμενικάς, εἰς τὰς ὁποίας ὅμως ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία δὲν ἀντεπροσωπεύθη καὶ τὰς ὁποίας δὲν ἀναγνωρίζει ὡς Οἰκουμενικας.

**) Ὁ ὅρος ἢ τὸ σύμβολον, τὸ ὁποῖον ἐθέσπισεν ἡ Σύνοδος ἔχει ὡς ἑξῆς: «Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων ποιητήν. Καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, γεννηθέντα ἐκ τοῦ Πατρὸς μονογενῆ, τουτ' ἔστιν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρός, Θεὸν ἐκ Θεοῦ, φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, τά τε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα καὶ σαρκωθέντα καὶ ἐνανθρωπήσαντα· παθόντα καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανούς. καὶ ἐρχόμενον πάλιν κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Τοὺς δὲ λέγοντας· Ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν, καὶ πρὶν γεννηθῆναι οὐκ ἦν, καὶ ἐξ οὐκ ὄντων ἐγένετο ἢ ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως ἢ οὐσίας φάσκοντας εἶναι ἢ κτιστὸν ἢ ἀλλοιωτὸν ἢ τρεπτὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τούτους πάντας ἀναθεματίζει ἡ Καθολικὴ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία.»

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

...«Διότι εἰς τὴν προσευχὴν ὁ Θεὸς δὲν ζητεῖ ὡραιότητα γλώσσης, οὔτε ἁρμονίαν λέξεων, ἀλλ' ἐνδιαφέρον τῆς ψυχῆς. Καὶ ἂν ἡ ψυχὴ δὲν λαλῇ τὰ ἀρεστὰ εἰς Αὐτόν, Αὐτὸς ἀπομακρύνεται. Ἰδὲ πόση εὐκολία! Διότι, ὅταν πρόκειται περὶ αἰτήσεως πρὸς ἄνθρωπον, ἐκεῖνος, ὅστις κάμνει τὴν αἴτησιν, πρέπει νὰ ἦναι καὶ ῥητορικὸς καὶ ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ κολακεύσῃ τοὺς περὶ τὸν ἄρχοντα καὶ εἰς τὸ νὰ ἐπινοήσῃ πολλὰ ἄλλα, ὥστε νὰ γίνῃ εὐπρόσδεκτος. Ἀλλὰ πρὸς τὸν Θεὸν δὲν χρειάζεται τίποτε ἄλλο, εἰμὴ μόνον θέλησις σοβαρά, καὶ τίποτε δὲν μᾶς ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ πλησιάσωμεν πρὸς Αὐτόν. «Διότι Θεὸς ἐγγὺς εἶμαι, λέγει Κύριος, καὶ οὐχὶ Θεὸς μακρόθεν.» Ὥστε ἂν εὑρισκώμεθα μακρὰν Αὐτοῦ, τοῦτο προέρχεται ἀπὸ ἡμᾶς αὐτούς. Διότι Αὐτὸς πάντοτε εἶναι πλησίον. Καὶ τί λέγω ὅτι οὔτε ῥητορείας ἔχομεν ἀνάγκην; πολλάκις οὔτε φωνὴν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀρθρώσωμεν. Διότι καὶ ἂν μέσα εἰς τὴν καρδίαν σου λαλήσῃς καὶ καλέσῃς Αὐτὸν ὅπως πρέπει, εὐκόλως θὰ ἐπινεύσῃ. Δὲν παρίσταται στρατιώτης νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἴσοδόν σου, οὔτε δορυφόρος τις νὰ διακόψῃ τὴν εὐκαιρίαν σου. Δὲν ὑπάρχει κανεὶς νὰ σοὶ εἴπῃ, «Τώρα δὲν ἠμπορεῖς νὰ Τὸν ἴδῃς, ἔλα ὕστερα.» Ἀλλ' ὁποτεδήποτε καὶ ἂν ἔλθῃς, στέκει καὶ σὲ ἀκούει, εἴτε κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος, εἴτε κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου, εἴτε καὶ εἰς ἀκατάλληλον ὥραν· εἴτε εἰς τὴν ἀγοράν, εἴτε εἰς τὴν ὁδόν, εἴτε εἰς τὸ δωμάτιόν σου, εἴτε καὶ εἰς τὸ δικαστήριον, ἂν ἐπικαλεσθῇς Αὐτόν, οὐδὲν ἐμπόδιον ὑπάρχει διὰ νὰ ἐπινεύσῃ εἰς τὴν αἴτησίν σου, ἂν τὸν ἐπικαλεσθῇς ὅπως πρέπει. Δὲν ἠμπορεῖς νὰ εἴπῃς, «Φοβοῦμαι νὰ παρουσιασθῶ καὶ νὰ Τὸν παρακαλέσω, διότι ὁ ἐχθρός μου εἶναι παρών,» ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ ἐμπόδιον ἀναιρεῖται. Διότι Αὐτὸς δὲν προσέχει εἰς τὸν ἐχθρόν, ὥστε νὰ σοῦ διακόψῃ τὴν αἴτησιν, ἀλλὰ πάντοτε καὶ διηνεκῶς δύνασαι νὰ τὸν συναντήσῃς, χωρὶς καμμίαν δυσκολίαν. Οὔτε χρειάζεται νὰ σὲ εἰσαγάγουν θυρωροί, οἰκονόμοι, ἐπίτροποι, φύλακες ἢ φίλοι· ἀλλ' *ὅταν σὺ αὐτὸς προσέλθῃς ἀπ' εὐθείας, τότε μάλιστα θὰ σὲ ἀκούσῃ*, ὅταν δὲν παρακαλέσῃς κανένα μεσάζοντα. Δὲν εὐχαριστοῦμεν Αὐτόν, ὅταν κάμνωμεν τὴν αἴτησίν μας διὰ μέσου ἄλλων, ἀλλὰ δι' ἡμῶν αὐτῶν ἀπ' εὐθείας. Διότι, ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖ τὴν ἀγάπην ἡμῶν καὶ πράττει τὰ πάντα, ὅπως ἐμπιστευώμεθα εἰς Αὐτόν, ὅταν ἴδῃ ἡμᾶς πράττοντας τοῦτο δι' ἑαυτῶν, τότε μάλιστα εἰσακούει ἡμᾶς. Οὕτως ἔπραξε καὶ μὲ τὴν Χαναναίαν γυναῖκα· ὅταν ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰάκωβος ἐμεσολάβησαν ὑπὲρ αὐτῆς, δὲν τὴν ἐδέχθη· ὅταν ὅμως αὐτὴ ἐπέμεινε, ταχέως τῆς ἔδωκεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐζήτει. Ἄς φροντίζωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς νὰ ἐπικοινωνῶμεν μὲ τὸν Θεόν. . (Ἐκ τῆς Ἑρμηνείας εἰς τὸν 4ον Ψαλμόν).

«Καὶ ἰδού, γυνὴ ἐξελθοῦσα ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων, παρεκάλει Αὐτὸν λέγουσα, *Υἱὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με.* Εὐαγγελίστρια γίνεται ἡ γυνὴ αὕτη καὶ τὴν θεότητα καὶ τὴν οἰκονομίαν ὁμολογεῖ. «*Κύριε*», λέγει, ἀναγνωρίζουσα τὴν κυριαρχίαν Του. « *Υἱὲ*

Δαβίδ,» δηλοῦσα ὅτι ἐφόρεσε τήν ἀνθρωπίνην σάρκα. «Ἐλέησόν με» —ἰδὲ σοφήν ψυχήν. «Ἐλέησόν με, δὲν ἔχω νά ἐπιδείξω κατορθώματα βίου καὶ καλά ἔργα, δὲν ἔχω τήν παρρησίαν τῆς πολιτείας τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ· καταφεύγω εἰς τὸ ἔλεός Σου, ὅπου δικαστήριον δὲν ὑπάρχει, ὅπου ἡ σωτηρία εἶναι ἀνεξέταστος.» Ἂν καὶ ἦτο πονηρά καὶ παράνομος, ἐτόλμησε νά προσέλθῃ. Καὶ πρόσεξε εἰς τήν σοφίαν της. Δὲν παρακαλεῖ τὸν Ἰάκωβον, δὲν δέεται τοῦ Ἰωάννου, δὲν προσέρχεται εἰς τὸν Πέτρον. «*Δὲν ἔχω ἀναγκην μεσίτου*, ἀλλά μὲ τήν μετάνοιαν ὡς συνήγορον, προσέρχομαι *ἀπ᾽ εὐθείας εἰς τὴν πηγήν*. Διά τοῦτο Αὐτὸς κατέβη εἰς τὴν γῆν, διὰ τοῦτο ἐφόρεσε τὴν σάρκα, διὰ νά ἠμπορῶ καὶ ἐγὼ νά ὁμιλήσω μὲ Αὐτόν.» Ἄνω τά Χερουβεὶμ τρέμουσιν Αὐτόν, καὶ κάτω πόρνη συνομιλεῖ μὲ Αὐτόν. «Ἐλέησόν με!» Μικρά ἡ λέξις, ἀλλ᾽ εὑρίσκει πέλαγος ἀχανὲς σωτηρίας. «Ἐλέησόν με! Διά τοῦτο ἦλθες εἰς τὴν γῆν, διά τοῦτο ἐνεσαρκώθης, διά τοῦτο ἔγεινες ἄνθρωπος, ὅπως εἶμαι ἐγώ.» Ἄνω τρόμος καὶ κάτω παρρησία! «Ἐλέησόν με!» (Ὁμιλία εἰς τὴν Χαναναίαν γυναῖκα, τόμ. Γ΄. σελ. 435).

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Διήγημα τῶν ἡμερῶν τοῦ Νέρωνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

(Συνέχεια)

Ἡ κατοικία τοῦ Φαβίου ἦτο μία ἁπλουστάτη καλύβη ἀπὸ τοῦβλα καὶ εἶχε μόνον δύο μικρὰ δωμάτια. Μετὰ τὴν σκηνὴν μὲ τὸν ὄχλον, τὴν ὁποίαν εἴδομεν εἰς προηγούμενον κεφάλαιον, ὁ Φάβιος εἶχεν ἐπανέλθει ἐκεῖ, ὅπου ἐπερίμενεν ὁ νέος του φίλος, ὁ Γαλιλαῖος ἁλιεὺς Κοδρᾶτος. Ἐπλησίαζεν ἤδη ἡ ἑσπέρα· μόλις εἶχεν ἐπιστρέψει τὸ παιδίον, ὁ Στέφανος, ἀπὸ τὴν οἰκίαν τῆς Βιργινίας καὶ διηγεῖτο εἰς τὸν Φάβιον, τοῦ ὁποίου ἦτο ἀνεψιός, τὰ ὅσα εἶχον συμβῆ κατὰ τὴν διάβασίν των διὰ τῆς ἀγορᾶς.

— « Στέφανε, εἶσαι καλὸ παιδί,» εἶπεν ὁ γέρων, θωπεύων τὴν κεφαλὴν τοῦ μικροῦ· «ἀγαπᾷς τὴν Βιργινίαν;

— «Βεβαίως, θεῖέ μου,» ἀπήντησε τὸ παιδίον.

— «Λοιπόν, ἡ Βιργινία εὑρίσκεται εἰς σοβαρὸν κίνδυνον, διότι αὐτὸς ὁ Μάρκος τὴν κυνηγεῖ διὰ νὰ τὴν καταστρέψῃ. Καὶ ἀφοῦ σὲ εἶδε κοντά της, καὶ ὑποπτεύεται ὅτι εἶσθε καὶ οἱ δύο Χριστιανοί, ἴσως συλληφθῇς καὶ σύ. Ἐὰν τοῦτο γίνῃ, μήπως προδώσῃς τὴν Βιργινίαν καὶ ἡμᾶς;»

— «Ἐγώ; Ποτέ!» ἀνέκραξε τὸ παιδίον μὲ θαρραλέον καὶ ἀπαστράπτον βλέμμα.

— «Γνωρίζεις τί ἔκαμε διὰ σὲ ὁ Σωτήρ μας;»

— « Γνωρίζω ὅτι ἐσταυρώθη δι' ἐμὲ καὶ δι' ὅλον τὸν κόσμον!»

— «Ἐὰν προδώσῃς ἕνα ἀπὸ τοὺς ὀπαδούς Του, προδίδεις Αὐτόν, Στέφανε,» εἶπεν ὁ Κοδρᾶτος.

— «Ὥστε θὰ ἦσαι πιστός;» ἠρώτησεν ὁ Φάβιος.

— «Μέχρι θανάτου!» ἀπήντησεν ὁ μικρός, σταυρόνων τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἀναβλέπων πρὸς τὸν οὐρανόν.

Τότε ὁ Φάβιος σηκωθείς, ἐφίλησε τὸν Στέφανον καὶ ὁδηγήσας αὐτὸν ἕως εἰς τὴν θύραν, τῷ εἶπε·

— «Τώρα, σπεῦσε εἰς τὸν ἀδελφόν μας Σεπτίμιον. Εἰπέ του ὅτι οἱ ἀδελφοὶ θὰ συναθροισθοῦν τὴν τρίτην ὥραν (10 μ. μ.) εἰς τὸ δάσος κοντὰ εἰς τὴν Κεστίαν γέφυραν, καὶ πρέπει νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτός. Πρόσεξε νὰ μὴ σὲ ἀντιληφθῇ κανείς· πήγαινε ὅσον τὸ δυνατὸν ἀπὸ τὰ σοκάκια. Ὁ Θεὸς μαζύ σου!»

Ὁ Στέφανος ἐφίλησε τὴν χεῖρα τοῦ γέροντος, καὶ ἀνοίξας τὴν θύραν ἐκύτταξεν ἔξω καὶ μὴ ἰδὼν κανένα, ἐξῆλθε καὶ ἀπεμακρύνθη ταχέως, ἐνῷ ὁ Φάβιος κλειδώσας τὴν θύραν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου ἦτο ὁ Κοδρᾶτος, λέγων·

— «Καλὸ παιδὶ καὶ πιστόν!»

— «Ναί, ἀλλὰ παιδί,» ἀπήντησεν ὁ Κοδρᾶτος· «διατί νὰ στείλῃς ἕνα τόσον μικρὸν εἰς τόσον δύσκολον ἀποστολήν;»

— «Διότι ὡς μικρὸν δὲν θὰ τὸν ὑποπτευθῇ κανείς· ἄλλως τε μέχρι σήμερον δὲν τὸν εἶδε κανεὶς μαζὺ μὲ τοὺς ἀδελφούς μας,» εἶπεν ὁ γέρων. Καὶ ἐξηκολούθησαν τὴν συνομιλίαν των.

Δὲν εἶχεν ὅμως παρέλθει ὀλίγη ὥρα καὶ εἰς τὴν θύραν ἠκούσθησαν τρία κτυπήματα συνθηματικά.

— «Ποῖος εἶναι;» ἠρώτησεν ὁ Φάβιος, πλησιάσας πρὸς τὴν θύραν. Καὶ ἤκουσε τὴν φωνὴν τῆς Βιργινίας.

— «Ἄνοιξε, πάτερ μου, γρήγορα!»

Ὁ γέρων ἔσπευσε νὰ ἀνοίξῃ καὶ ἡ Βιργινία, ὠχρὰ καὶ τρέμουσα, εἰσῆλθε βιαστικὴ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ ἑνὸς καθίσματος, ὡς νὰ εἶχον παραλύσει τὰ γόνατά της.

— «Τί τρέχει, κόρη μου;» ἠρώτησεν ὁ Φάβιος.

— «Μὲ παρακολουθοῦν, πάτερ μου!» ἀπήντησεν ἡ κόρη μὲ ταραχήν.

— «Σὲ παρακολουθοῦν; Ποῖοι;»

— «Δὲν γνωρίζω. Ὅταν ἐβγῆκα ἀπὸ τὸ σπίτι μου, εἶδα ἕνα ἄνθρωπον τυλιγμένον εἰς ἕνα μεγάλον μανδύαν νὰ στέκεται εἰς τὴν γωνίαν τοῦ δρόμου, ὁ ὁποῖος μόλις μὲ εἶδεν, ἔγεινεν ἄφαντος. Τότε ἐγὼ ἦλθα ἐδῶ τρέχουσα.»

— « Δὲν σὲ εἶδε κανεὶς ποῦ ἐμβῆκες ἐδῶ;»

— «Δὲν πιστεύω.»

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν κάποιος ἐκτύπησε δυνατὰ εἰς τὴν ἐξώθυραν. Τὰ κτυπήματά του δὲν ἦσαν τὰ συνθηματικὰ τῶν Χριστιανῶν ἀδελφῶν· ὥστε ἦτο φαίνεται κάποιος ξένος. Ὁ Φάβιος ἐπλησίασε πρὸς τὴν θύραν καὶ εἶπε.

— « Ποῖος εἶναι;»

— «Ἄνοιξε καὶ θὰ ἴδῃς!» Ἡ φωνὴ ἐφαίνετο ὡς φωνὴ γέροντος καὶ ἀδυνάτου ἀνθρώπου.

— «Τί θέλεις;»

— «Θέλω νὰ ἰδῶ τὸν Φάβιον,» ἀπήντησεν ἡ φωνή.

— «Τὸν γνωρίζεις;»

— «Ἄνοιξε καὶ θὰ ἴδῃς.»

Ὁ Κοδρᾶτος τότε εἶπε· «Καλήτερα ἄνοιξε, τί θὰ μᾶς βλάψῃ; Ἀλλὰ ἡ Βιργινία ἂς ἐμβῇ εἰς τὸ μέσα δωμάτιον.»

Ἀφοῦ ἀπεσύρθη ἡ κόρη, ὁ Φάβιος ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ ἕνας ἄνθρωπος σκυφτός, κουκουλωμένος εἰς ἕνα μακρὸν μανδύαν, ἐμβῆκε στηριζόμενος εἰς ῥάβδον καὶ λέγων·

— «Χαῖρε, Φάβιε!»

— «Ποῖος εἶσαι;» ἠρώτησεν ὁ Φάβιος. Ὁ ξένος δὲν ἀπήντησεν ἀμέσως, ἀλλὰ κυττάζων τὸν Κοδρᾶτον ἠρώτησε τὸν Φάβιον·

— «Αὐτὸς ποῖος εἶναι; Ἐμπορῶ νὰ 'μιλήσω 'μπροστά του διὰ μίαν ὑπόθεσιν ἐμπιστευτικήν;»

— «Ὁμίλησε ἐλευθέρως,» ἀπεκρίθη ὁ Φάβιος· «ἀλλὰ πρῶτον εἰπέ μου ποῖος εἶσαι.»

«Εἶμαι ὁ Βουρβὼν ὁ λεμβοῦχος· ἀλλὰ τώρα μὲ τὰ γηρατειά μου, δὲν ἐμπορῶ πλέον νὰ κάμω τὸν λεμβοῦχον.»

Ὁ Φάβιος τότε δείξας εἰς τὸν ἄνθρωπον ἓν κάθισμα, τὸν παρεκάλεσε νὰ καθήσῃ καὶ τὸν ἠρώτησε·

— «Καὶ τί θέλεις ἀπὸ ἐμέ, φίλε;»

Ὁ ἄγνωστος ἐκάθησε καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν Φάβιον εἶπε·

— Σήμερον ἐκατηγορήθης ὅτι εἶσαι Χριστιανός. Δὲν γνωρίζω ἂν ἡ κατηγορία αὐτὴ εἶναι ἀληθής. Ἐλπίζω ὅτι δὲν εἶναι, διότι αὐτοὶ οἱ Χριστιανοὶ λατρεύουν νέους ξένους θεοὺς καὶ κρυφίως ἐργάζονται διὰ νὰ ἀνατρέψουν τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸ καθεστώς.»

— «Ἐγὼ τοὐναντίον γνωρίζω,» ἀπήντησεν ὁ Φάβιος, «ὅτι λατρεύουν μόνον ἕνα Θεόν, τὸν Πλάστην τοῦ Σύμπαντος, καὶ ὅτι δὲν ζητοῦν νὰ ἀνατρέψουν κανένα, ἀκόμη καὶ αὐτὸν τὸν αἱμοβόρον καὶ κακοῦργον Νέρωνα!»

— «Πρόσεχε, γέροντα! Ἂν σὲ ἤκουεν ἄλλος ἀπὸ ἐμέ, αὐτὰ τὰ λόγια θὰ σοῦ ἐστοίχιζαν τὴν ζωήν σου καὶ τὴν ζωὴν ὅλων ὅσοι σὲ συναναστρέφονται!»

— «Τί θέλεις ἐπὶ τέλους ἀπὸ ἐμέ;» εἶπεν ἀποτόμως ὁ Φάβιος.

— «Ἔρχομαι ὡς φίλος νὰ σὲ εἰδοποιήσω ὅτι σὲ παρακολουθοῦν. Πρόσεχε τὸν Τιγελλῖνον καὶ τὸν Λικίνιον, διότι ζητοῦν νὰ σὲ συλλάβουν καὶ σὲ καὶ τὴν κόρην Βιργινίαν. Ἐσὺ εἶσαι γέρων καὶ ὀλίγον ἀκόμη ἔχεις νὰ ζήσῃς· ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἀθῴαν κόρην μὴ τὴν πάρῃς στὸν λαιμόν σου· ἂν τὴν ἀγαπᾷς, ἀπομάκρυνέ την ἀπὸ κοντά σου καὶ ἄφησέ την νὰ ζήσῃ τὴν ζωήν της καὶ νὰ χαρῇ τὰ νειάτα της!»

Ὁ Φάβιος τότε ἐστράφη πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἐσωτερικοῦ δωματίου καὶ ἐφώναξε·

—«Βιργινία! Ἔλα ἔξω!»

Καὶ ἡ Βιργινία εἰσῆλθεν ἀμέσως, ἐνῷ ὁ ξένος ἔμεινεν ἀκίνητος ἀπὸ τὴν ἔκπληξιν. Ἡ Βιργινία τὸν ἐκύτταξε μὲ περιέργειαν, ἀλλὰ δὲν εἶπε λέξιν.

— « Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μὲ συμβουλεύει νὰ σὲ ἀπομακρύνω ἀπὸ κοντά μου,» εἶπε τότε ὁ Φάβιος.

— «Διατί, πάτερ μου;» ἠρώτησεν ἡ κόρη τρομασμένη.

— «Διὰ νὰ ζήσῃς καὶ νὰ χαρῇς τὸν παρόντα κόσμον, καθὼς ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δὲν γνωρίζουν τὴν ἀλήθειαν. Θέλεις ἔτσι νὰ ζήσῃς;»

—«Ὄχι, πάτερ μου, ὄχι!» ἀπήντησεν ἡ Βιργινία μὲ ζωηρότητα· «ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δὲν εἶναι τοῦ παρόντος κόσμου».Ἔπειτα κυττάξασα προσεκτικῶς τὸν ξένον, ἐφώναξεν· «Αὐτὸς εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ποῦ μὲ παρηκολούθησε τώρα ἀπὸ τὸ σπίτι μου!»

— «Διατί τὴν παρηκολούθησες;» ἠρώτησεν ὁ Φάβιος τὸν ξένον μὲ ὕφος αὐστηρόν.

Ὁ ξένος πρὸς στιγμὴν δὲν ἀπήντησεν· ἡ δὲ Βιργινία ἐφώναξεν ἐκ νέου·

— «Πάτερ μου, αὐτὸς εἶναι ὁ διοικητὴς Μάρκος!»

— «Ὁ Μάρκος!

Τότε ὁ ξένος ἐσηκώθη καὶ ἔβγαλε τὸν μανδύαν του, λέγων·

—«Βλέπω ὅτι ἡ κυρία ἔχει μάτια καλά! Μάλιστα, εἶμαι ὁ Μάρκος! Καὶ ἔρχομαι ὡς φίλος σας διὰ νὰ εὕρω τρόπον νὰ σᾶς προστατεύσω. Ἔχω διαταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος νὰ ἐξολοθρεύσω τοὺς Χριστιανούς. Μέχρις αὐτῆς τῆς στιγμῆς ὑποψίαι μόνον ὑπάρχουν ἐναντίον σας, ἀλλὰ καμμία ἀπόδειξις. Φροντίσατε λοιπὸν νὰ μὴ δώσητε καμμίαν λαβὴν ὥστε νὰ φανερωθῆτε ὡς Χριστιανοί· διότι δὲν θὰ ἐμπορέσω νὰ σᾶς σώσω!»

Καθὼς ἐπρόφερεν αὐτὰς τὰς λέξεις ὁ Μάρκος, πάλιν ἠκούσθη συνθηματικὸν κτύπημα εἰς τὴν ἐξώθυραν καὶ ὁ Φάβιος πλησιάσας ἠρώτησε· «Ποῖος;»

— «Ὁ Σεπτίμιος, πάτερ μου!» ἀπήντησεν ἔξωθεν μία φωνή· «ἄνοιξε γρήγορα!» Καὶ εἰσελθὼν ὁ Σεπτίμιος μὲ βίαν ἐφώναξε·

—« Σᾶς φέρω κακὰς εἰδήσεις! Ὁ μικρὸς Στέφανος συνελήφθη!»

—«Ὁ Στέφανος!» Οἱ δύο γέροντες καὶ ἡ κόρη ἔμειναν ἄφωνοι ἐκ λύπης καὶ τρόμου. Μόνος ὁ Μάρκος διετήρησε τὴν ψυχραιμίαν του καὶ ἠρώτησε·

—«Ποῖος εἶναι ὁ Στέφανος; Μήπως εἶναι αὐτὸ τὸ παιδὶ ποῦ σὲ συνώδευε σήμερον, κυρία;»

— «Ναί, δυστυχῶς!» ἀπήντησεν ἡ Βιργινία κλαίουσα.

— «Ποῖος τὸν συνέλαβεν;» ἠρώτησεν ὁ Μάρκος τὸν Σεπτίμιον.

— «Ὁ Λικίνιος, τώρα πρὸ ὀλίγης ὥρας.»

— «Ποῦ τὸν ἐπῆγαν;»

— «Εἰς τὸν πλησιέστερον στρατιωτικὸν σταθμόν.»

— «Ἀρκεῖ», εἶπεν ὁ Μάρκος. Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν Βιργινίαν καὶ τοὺς φίλους της, προσέθεσεν· «Ἐὰν ὁ μικρὸς γνωρίζῃ τὰ μυστικά σας, σπεύσατε νὰ φύγετε ἀπὸ τὴν Ρώμην, διότι θὰ τὸν ὑποβάλουν εἰς βασανιστήρια καὶ θὰ τὸν ἀναγκάσουν νὰ τὰ μαρτυρήσῃ. Πηγαίνω τώρα εἰς τὸν Λικίνιον. Δὲν ἐμπορῶ νὰ τὸν ἐμποδίσω νὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθῆκόν του, ἀλλ' ἴσως προλάβω τὰ βασανιστήρια τοῦ παιδίου. Κάμετε ὅπως σᾶς εἶπα! Χαίρετε! Χαῖρε, κυρία!» Καὶ ἀνοίξας τὴν θύραν, ἐξηφανίσθη εἰς τὸ σκότος τῆς ὁδοῦ.

Οἱ ἄλλοι ἔμειναν κυττάζοντες ἀλλήλους μὲ θλίψιν καὶ ἀμηχανίαν. Ἡ Βιργινία ἔκλαιεν ἀπαρηγόρητος, συλλογιζομένη τὰ βασανιστήρια τοῦ μικροῦ φίλου της.

— «Πάτερ μου, δὲν ἐμποροῦμεν νὰ κάμωμεν τίποτε;» ἠρώτησε τὸν Φάβιον.

— «Ὄχι, κόρη μου· μόνον Εἷς ὑπάρχει, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ἡμεῖς ἔχομεν ἄλλο καθῆκον νὰ ἐκτελέσωμεν. Δὲν ἐμποροῦμεν νὰ σταματήσωμεν, διότι ἕνας συστρατιώτης μας ἔπεσε. Πρέπει νὰ βαδίσωμεν πρὸς τὰ ἐμπρός! Ἡ ὥρα τῆς συγκεντρώσεως ἐπλησίασε καὶ δὲν ὑπάρχει πλέον καιρὸς νὰ εἰδοποιήσωμεν τοὺς ἀδελφοὺς περὶ ἀναβολῆς τῆς συναθροίσεως. Ἂς ὑπάγωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν τόπον τῆς σύγκεντρώσεως καὶ ἂν ἦναι τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου μας νὰ γνωσθῇ ἡ συνάθροισίς μας, ἂς ἀποθάνωμεν καὶ ἡμεῖς μὲ τοὺς ἀδελφούς μας!»

Καὶ οἱ τρεῖς ἄνδρες, μὲ τὴν τρυφερὰν ἀλλὰ θαρραλέαν κόρην, ἐξεκίνησαν διὰ τὴν Κεστίαν γέφυραν, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ συναχθοῦν οἱ Χριστιανοὶ διὰ τὴν ἑσπερινὴν λατρείαν των.

(ἀκολουθεῖ)

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ

(Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ)

Ὁ Γεώργιος ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ Κολλεγίου εἰς τὸν πατρικόν του οἶκον καὶ εἶχε πολλὰ νὰ διηγηθῇ περὶ τῆς ζωῆς του εἰς τὸ Κολλέγιον, περὶ τῶν διδασκάλων καὶ τῶν συμμαθητῶν του. Μίαν ἑσπέραν ἀνέφερεν εἰς τὴν μητέρα του ὅτι ὑπῆρχεν εἰς τὸ Κολλέγιον ἕνας σύλλογος νέων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐπίστευαν εἰς τὴν Ἁγ. Γραφήν· καὶ οἱ ὁποῖοι ἔλεγον ὅτι εἶναι παράλογον νὰ ὀνομάζωμεν αὐτὴν Λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ θεόπνευστον, ἐνῷ δὲν εἶναι περισσότερον θεόπνευστος παρ' ὅ,τι εἶναι τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος καὶ ἄλλων ἀρχαίων φιλοσόφων. Εἶναι μία ἱστορία ὅπως κάθε ἱστορία, καὶ ὄχι θεία ἔμπνευσις. Ὁ Γεώργιος ὡμίλησεν ἐκτενῶς ἐπὶ τῶν νέων αὐτῶν ἰδεῶν (νέων τοὐλάχιστον δι' αὐτόν, ἀρχαίων ὅμως ὅσον ἀρχαῖος εἶναι καὶ ὁ κόσμος, διότι τοῦ Σατανᾶ ὁ σκοπὸς ἐν τῷ Παραδείσῳ ἦτο νὰ καταστρέψῃ τὴν πίστιν τῆς Εὔας εἰς τὸν Θεῖον λόγον, καὶ ἔκτοτε οὐδέποτε ἐχαλάρωσε τὰς προσπαθείας του νὰ κάμῃ τὸ ἴδιον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων). Ἡ μήτηρ παρετήρησεν ὅτι ἡ πίστις τοῦ τέκνου της ἤρχισε νὰ κλονίζηται, καὶ ὅτι αἱ ἀμφιβολίαι ἐπεκάθησαν εἰς τὸν νοῦν του.

Ἐνῷ συνωμίλουν ἔτσι ὁ διανομεὺς ἔφερε μίαν ἐπιστολήν. «Εἶναι ἀπὸ τὸν πατέρα!» ἐφώναξεν ὁ Γεώργιος, κρατῶν τὴν ἐπιστολὴν ὑψηλά· «καὶ ἔρχεται ἀπὸ τὸ Σικᾶγον.» — «Ἀπὸ τὸν πατέρα, ἀπὸ τὸν πατέρα,» ἐπανέλαβον οἱ μικρότεροί του ἀδελφοί, κτυπῶντες τὰς χεῖράς των. Ἡ ἐπιστολὴ διηυθύνετο πρὸς τὴν μητέρα, ἡ ὁποία διέταξε τὸν Γεώργιον νὰ τὴν ἀνοίξῃ καὶ τὴν ἀναγνώσῃ μεγαλοφώνως. Ἦτο ἐκτεταμένη καὶ ἐνδιαφέρουσα ἐπιστολὴ εἰς τὸν οἰκογενειακὸν τοῦτον κύκλον, καὶ ὅταν ὁ Γεώργιος ἐτελείωσε τὴν ἀνάγνωσίν της, ὅλοι ἀμέσως ἤρχισαν νὰ συζητοῦν διὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς — ὅλοι ἐκτὸς τῆς μητρός, ἡ ὁποία ἐκάθητο σιωπηλὴ καὶ συλλογισμένη μέσα εἰς τὸν χαρούμενον θόρυβον τῶν παιδιῶν· ἐκύτταζεν ἀφῃρημένη τὴν φωτιὰ εἰς τὸ τζάκι. Ἐπὶ τέλους, ὅταν ἤρχισαν τὰ παιδιὰ ν' ἀποροῦν διὰ τὴν σιωπήν της, εἶπεν· «Ἀμφιβάλλω ἐὰν ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι ἀπὸ τὸν πατέρα σας». Τὰ παιδία ἐκυττάχθησαν μὲ ἀπορίαν. Δι' ὀλίγας στιγμὰς κανεὶς δὲν ὡμίλησεν· ἡ χαρά των αἴφνης ἐξητμίσθη.

«Μά, πῶς τὸ νομίζεις αὐτό, μητέρα;» εἶπεν ὁ Ἰάκωβος λαμβάνων τὴν ἐπιστολὴν καὶ παρατηρῶν αὐτὴν μὲ προσοχήν. «Ἀφοῦ ἔχει ἀποκάτω τὴν ὑπογραφὴν τοῦ πατέρα, ποῦ τὴν γνωρίζομεν ὅλοι καὶ τὴν βλέπομεν ὅτι εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἰδία, ὅπως εἰς τὰς ἐπιταγὰς τῆς Τραπέζης. Κύτταξε αὐτὸ τὸ Γ, τὸ Β, τὸ Λ, εἶναι ἀκριβῶς ὅπως τὰ γράφει ὁ πατέρας.» «Μ' ἄλλας λέξεις, αὐτὸ φανερόνει ὅτι εἶναι γνησία ἡ ἐπιστολή,» εἶπεν ὁ Γεώργιος.

«Μητέρα,» εἶπεν ὁ τρίτος, «δὲν βλέπεις πόσον καλὰ γνωρίζει τὰ οἰκογενειακά μας πράγματα αὐτὴ ἡ ἐπιστολή; Ποῖος ἄλλος παρὰ ὁ πατέρας ἐκεῖ πέρα εἰς τὸ Σικᾶγον γνωρίζει καὶ σκέπτεται γιὰ 'μᾶς; Ποῖος ἄλλος γνωρίζει ὅτι ἔχετε ἕναν υἱὸν Γεώργιον εἰς τὸ Κολλέγιον, ὅτι ἡ Σάρρα χρειάζεται ἕνα γραφεῖον, ὅτι ἔχομεν μίαν ἀδελφὴν χωλήν, καὶ γράφει διὰ τὸ ποδαράκι της; Ποῖος ἄλλος γνωρίζει τὰς διαφόρους ἀνάγκας μας μὲ τόσην ἀκρίβειαν παρὰ ὁ πατέρας μας;»

«Ἔ, μητέρα, ὑποθέτω ὅτι δὲν θὰ ἀμφιβάλῃς πλέον, ὅταν ἔλθῃ τὸ πακέτο μὲ ὅλα ὅσα γράφει ὁ πατέρας ὅτι μᾶς στέλλει. Αὐτὸ θὰ ἦναι πλέον ἀρκετὸν διὰ νὰ σὲ πείσῃ», εἶπεν ὁ Γεώργιος. Ἡ συνομιλία ἔληξεν, ὄχι ὅμως καὶ ἡ ἐντύπωσις, ἡ ὁποία παρέμεινεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ Γεωργίου, καὶ τὸν ἀνησύχει ὄχι ὀλίγον. «Τί περίεργον!» ἐσκέπτετο καθ' ἑαυτόν, «ἡ μητέρα ν' ἀμφιβάλλῃ, καὶ τόσον σοβαρῶς, περὶ της ἐπιστολῆς τοῦ πατέρα μας. Μήπως ἡ μητέρα ἔπαθέ τι διανοητικῶς; Μήπως ἔχασε τὴν μνήμην της;» Ἐνθυμήθη ὅτι ἐσχάτως εἶχεν ἀρρωστήσει ἡ μήτηρ του καὶ ἐφοβήθη μήπως ἀπὸ τὴν ἀρρωστίαν ἐκείνην τῆς εἶχε μείνει τίποτε. Ἐκείνην τὴν νύκτα αὐτὴ ἡ σκέψις πολὺ τὸν ἐβασάνισε, καὶ ἐβράδυνε νὰ κοιμηθῇ, ζητῶν νὰ εὕρῃ καμμίαν λύσιν ἢ ἐξήγησιν τῆς ἀπορίας του.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ διανομεὺς ἔφερε ἕνα δέμα. «Ἰδού, μητέρα,» εἶπεν ὁ Γεώργιος, ἐνῷ ἤνοιγεν αὐτὸ καὶ ἔβγαζε τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο ὅλα ὅσα ἀνέφερεν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ πατρός· «αὐτὸ τὸ δέμα δὲν ἐπιβεβαιόνει τὴν χθεσινὴν ἐπιστολὴν τοῦ πατέρα;» Ἀφοῦ ἐξήτασαν τὰ δῶρα μὲ προσοχήν, καὶ ὡμίλησαν περὶ αὐτῶν, ὁ Γεώργιος ἐπλάθησε πλησίον τῆς μητρός του, καὶ ἐφίλησε τὸ χέρι της λέγων· «Λοιπόν, ἀγαπη-

τή μου μητέρα, τί σὲ ἔκαμε ν' ἀμφιβάλλῃς διὰ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πατέρα; Αὐτὸ μοῦ ἐφάνη πολὺ πολὺ παράξενον χθές.»

«Ὄχι τόσον παράξενον, παιδί μου,» ἀπήντησεν ἡ μήτηρ, «ὅσον τὸ νὰ ἀμφιβάλλῃ κανεὶς διὰ τὴν γνησιότητα τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐπιστολῆς δηλαδὴ τοῦ οὐρανίου Πατρὸς πρὸς ἡμᾶς.» Τότε ὁ Γεώργιος ἐννόησεν ἀμέσως ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς μητρός του ἦτο νὰ τὸν διδάξῃ ἕνα σπουδαῖον μάθημα. «Πόσον ἐπροσπαθήσατε ὅλοι ν' ἀποδείξητε, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ τοῦ πατρός σας εἶναι γνησία, ὅτι ὁ πατήρ σας τῷ ὄντι τὴν ἔγραφε. Ποία ἦτο ἡ ἀπόδειξις» ἠρώτησεν αὕτη.

Ὁ Γεώργιος ἐσκέφθη μίαν στιγμὴν καὶ ἔπειτα ἀπήντησε· «Πρῶτον, ἡ ὑπογραφή του, δεύτερον τὸ ὕφος τῆς ἐπιστολῆς, τὸ ὁποῖον ἔδειχνεν ὅτι ὁ γράφων ἐγνώριζεν ὅλα τὰ οἰκογενειακά μας, καὶ τελευταῖον τὸ δέμα, περὶ τοῦ ὁποίου ἔγραφεν ἡ ἐπιστολὴ ὅτι ἔρχεται – μὲ ἄλλας λέξεις, τοῦτο σημαίνει τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποσχέσεών του.»

«Λοιπόν, παιδί μου, ἀκριβῶς τὰς ἰδίας ἀποδείξεις ἔχομεν, αἱ ὁποῖαι μᾶς πείθουν ὅτι ἡ Ἁγία Γραφὴ εἶναι ἀπὸ τὸν Θεόν,» εἶπεν ἡ μήτηρ του· «Πρῶτον, αὐτὴ ἡ Γραφὴ βεβαιοῖ τοῦτο. Οἱ συγγράψαντες αὐτὴν τὸ διακηρύττουν φανερά. Ὁ Θεὸς ἐλάλησεν εἰς τὸν Μωϋσῆν ὅταν ἀπέστειλεν αὐτὸν μὲ τὸν Λόγον Του λέγων, «Ὕπαγε λοιπὸν τώρα, καὶ ἐγὼ θέλω εἶσθαι μετὰ τοῦ στόματός σου καὶ θέλω σὲ διδάξει ὅ,τι μέλλεις νὰ λαλήσῃς» (Ἐξοδ. δ' 12). Ὁ Δαβὶδ λέγει· «Πνεῦμα Κυρίου ἐλάλησε δι' ἐμοῦ καὶ ὁ λόγος Αὐτοῦ ἦλθεν ἐπὶ τῆς γλώσσης μου.» Ὅταν ὁ Χριστὸς ἀπέστειλε τοὺς μαθητάς Του νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιον, εἶπεν εἰς αὐτούς· «Ἐπειδὴ δὲν εἶσθε σεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρός σας, τὸ ὁποῖον λαλεῖ ἐν ὑμῖν» (Ματθ. ι' 20). Βλέπετε λοιπὸν ὅτι ἡ ἰδία ἡ Γραφὴ διακηρύττει ὅτι εἶναι ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὑπογραφὴ ἐτέθη. Τοῦτο μόνον δὲν εἶναι ἀρκετόν: Ἂς προχωρήσωμεν καὶ θὰ εὕρωμεν τὴν **σφραγῖδα** τοῦ Θεοῦ ἐπ' αὐτοῦ. Ὁ Μωϋσῆς ὑπῆγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον μὲ ἄγγελμα ἐκ Θεοῦ. «Ἀπόδειξον ὅτι εἶσαι ἐκ τοῦ Θεοῦ,» τῷ εἶπον. Καὶ τί ἔκαμε; Ἔκαμε θαύματα ἐνώπιον αὐτῶν. «Ἰδοὺ τὰ διαπιστευτήριά μου,» εἶπε. «Τί θὰ πῇ διαπιστευτήρια;» ἠρώτησεν ὁ Ἰάκωβος. «Εἶναι ἕνα γράμμα, τὸ ὁποῖον βεβαιώνει ὅτι πρέπει νὰ ἔχουν ἐμπιστοσύνην οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸν κομιστὴν αὐτοῦ,» ἀπήντησεν ἡ μήτηρ. «Ὅταν ἔρχεται ἐδῶ κανεὶς πρέσβυς ἀπὸ ξένον κράτος, φέρει μαζύ του καὶ παρουσιάζει τὰ διαπιστευτήριά του ἔγγραφα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχει σφραγὶς τῆς κυβερνήσεώς του. Οἱ Ἀπόστολοι κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἔκαμαν θαύματα διὰ νὰ ἀποδείξουν ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ἐκ Θεοῦ. Τὰ θαύματα εἶναι ἡ **σφραγὶς** τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ Λόγου Του.»

«Ἔπειτα εἴπατε ὅτι ἡ ἐπιστολὴ τοῦ πατρός σας δείχνει ὅτι εἶναι ἐν γνώσει ὅλων τῶν οἰκογενειακῶν μας», ἐξηκολούθησεν ἡ μήτηρ. «Καὶ τοῦτο εἶναι μία ἄλλη καὶ μεγάλη ἀπόδειξις ὅτι ἡ Γραφὴ εἶναι ἐκ Θεοῦ. Ἀνταποκρίνεται εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας μας. Εἴμεθα ἁμαρτωλοὶ καὶ ἔνοχοι; μᾶς προσφέρει ἄφεσιν καὶ συγχώρησιν. Εἴμεθα ἐπαναστάται κατὰ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ; μᾶς φέρει ἄγγελμα συμφιλιώσεως καὶ εἰρήνης. Εἴμεθα ἀπολωλότες; μᾶς πληροφορεῖ περὶ τοῦ Σωτῆρος, Ὅστις ἦλθε

νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ σώσῃ τὸ ἀπολωλός. Εἴμεθα νεκροὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις μας; μᾶς φέρει τὴν θείαν ζωὴν καὶ τὴν ἀθανασίαν. Εἴμεθα τεθλιμμένοι καὶ ἄθλιοι; ὑπόσχεται χαράν, εἰρήνην, τὸν οὐρανόν. Ἡ Γραφὴ ὡς βλέπετε ἀνταποκρίνεται εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας μας, καὶ εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις μας.»

Καὶ ἡ τετάρτη ἀπόδειξις εἶναι, ὅτι πᾶν ὅ τι λέγει ἢ προλέγει **πραγματοποιεῖται**, διὰ τῆς πληρώσεως τῶν προφητειῶν καὶ ὑποσχέσεών της. Τὴν ἄφιξιν τοῦ δέματος ἐθεωρήσατε ὡς τὴν μεγίστην ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πατρός σας. Καὶ ἡ Γραφὴ ὁμοίως ὑπόσχεται, καὶ ποτὲ ἕως τώρα δὲν ἐψεύσθη. Προεῖπε τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν, οὐχὶ μετὰ ἕνα ἢ δύο ἔτη, εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον, ἀλλὰ μετὰ αἰῶνας πολλούς· προεῖπε συμβάντα, τὰ ὁποῖα μόνον ὁ παντεπόπτης ὀφθαλμὸς τοῦ Θεοῦ ἠδύνατο νὰ προΐδῃ καὶ νὰ προγνωρίσῃ. Μὲ τὴν πάροδον τῶν αἰώνων ὅλα ἐκπληροῦνται ἀκριβῶς καὶ ἐν λεπτομερείᾳ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μας.

Ὥστε βλέπεις, παιδί μου, ὅτι αἱ ἴδιαι μαρτυρίαι καὶ ἀποδείξεις, αἱ ὁποῖαι ἐχρησίμευσαν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τὰς ἐπιστολῆς τοῦ πατρός σου, καὶ σὲ ἔκαμαν ν' ἀπορῇς διὰ τὰς ἀμφιβολίας μου, ἐπικυρώνουν τὴν γνησιότητα τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μόνον ἄνθρωποι ἀμαθεῖς, προκατειλημμένοι καὶ ἐπιπόλαιοι, ἀνίκανοι νὰ ἐκτιμήσουν μαρτυρίας καὶ ἀποδείξεις, πάντοτε θ' ἀμφιβάλλουν καὶ θ' ἀπορρίπτουν τὴν ἀλήθειαν ὅτι ἡ Γραφὴ εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἐγράφη διὰ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ πιστεύοντες νὰ ἔχωμεν ζωὴν διὰ τοῦ ὀνόματος Αὐτοῦ. Καὶ διὰ νὰ εὕρωμεν τὴν ζωὴν αὐτήν, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἦναι ὁ μέγας σκοπὸς τῶν προσπαθειῶν μας, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ μᾶς λέγει, «Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς,» καὶ τὴν ἔρευναν αὐτὴν ποτὲ δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐξαντλήσωμεν. ***Ε. Πανούσης***

ΔΙΕΘΝΗ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

διὰ τὸν μῆνα Ἀπρίλιον 1922.

Κυριακή, 3 Ἀπριλίου.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου (Ἰωάννου κ'. 19—31).

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶχεν ἤδη ἐμφανισθῇ ὁ ἀναστὰς Σωτὴρ τετράκις. Πρῶτον, εἰς τὴν Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν πλησίον τοῦ μνημείου· δεύτερον εἰς τὰς ἄλλας γυναῖκας, ὅτε ἐπέστρεφον ἐκ τοῦ μνημείου· τρίτον, εἰς τὸν Σίμωνα, Πέτρον τέταρτον, εἰς τοὺς δύο μαθητὰς τοὺς πορευομένους πρὸς Ἐμμαούς. Ἤδη ἦτο ἑσπέρα καὶ οἱ μαθηταὶ ἦσαν συνηγμένοι εἰς τὸ ἀνώγαιον καὶ αἱ θύραι ἦσαν κεκλεισμέναι. Ἐκεῖ ἐμφανίζεται ὁ Κύριος διὰ πέμπτην φοράν, ἵνα τοὺς παρηγορήσῃ καὶ τοὺς βεβαιώσῃ περὶ τῆς ἀναστάσεως Αὐτοῦ.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι γεγονὸς ἱστορικόν, ἐντελῶς πιστοποιημένον, ὅπως ὑπῆρξε καὶ ὁ θάνατος Αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο διότι ἄνευ τῶν δύο τούτων γεγονότων, ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία θὰ ἐστερεῖτο πάσης βάσεως. Ἄνευ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἱλασμὸς καὶ συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν. Ἄνευ τῆς ἀναστάσεως, δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἡ ἔνδοξος ἐλπὶς τῆς αἰωνίου ζωῆς. Διὰ τοῦτο ἐφρόντισεν ὁ Θεός, ὥστε τὰ δύο ταῦτα γεγονότα νὰ πιστοποιηθοῦν ὑπὸ πολλῶν μαρτύρων. Τὸν θάνατον ἐβεβαίωσεν ἡ Ρωμαϊκὴ φρουρά, ἡ λόγχη τοῦ στρατιώτου, ἥτις ἐξεκέντησε τὴν πλευρὰν τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε τὸ ἐκρεῦσαν ἀποσυντεθειμένον αἷμα νὰ

ἀποδείξῃ τὸν θάνατον. Τὴν ἀνάστασιν ἐπιβεβαιοῖ : Πρῶτον, ἡ Ρωμαϊκὴ φρουρὰ καὶ ἡ ἐπίσημος σφράγισις τοῦ μνημείου, δεύτερον, ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἀναστηθέντος Ἰησοῦ εἰς πλέον τῶν 500 ἀνθρώπων. «Ὄντως ἀνέστη ὁ Κύριος!» Καὶ ὅπως ἀνεστήθη τὸ σῶμα Αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς θέλομεν ἀναστηθῇ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ, εἰς τὴν ἔνδοξον δευτέραν παρουσίαν Αὐτοῦ.

Κυριακή, 10 Ἀπριλίου.

Ἡ βασιλεία τοῦ εὐσεβοῦς Ἀσά (Β' Χρον ιδ'. 1—12).
Ἐποχή : 962—921 π. Χρ.

Ὁ Ἀσά, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν πατέρα του Ἀβιὰ καὶ τὸν πάππον του Ροβοάμ, «ἔπραξε τὸ καλὸν καὶ εὐθὲς ἐνώπιον τοῦ Κυρίου», καταρρίψας τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ ἐπαναστρέψας τὸν λαόν του εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ. Ὁ δὲ Θεὸς τῷ ἐχάρισεν εἰρήνην ἐπὶ πολλὰ ἔτη· καὶ τὴν εἰρήνην ταύτην ἐχρησιμοποίησεν ὁ Ἀσὰ ὀχυρῶν τὰς πόλεις τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα καὶ διοργανῶν στρατὸν 580,000 ἀνδρῶν. Τοιουτοτρόπως κατώρθωσε, τῇ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀποκρούσῃ τὴν ἐπίθεσιν τῶν Αἰθιόπων, μολονότι οὗτοι εἶχον περισσότερον στρατόν.

Ὁ Θεὸς οὐδέποτε ἐγκαταλείπει τοὺς πεποιθότας ἐπ' Αὐτόν (Ψαλμ. μδ' 7). Ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς εἶναι ἀκαταγώνιστος (Ψαλμ. μδ'. 17, νε' 22).

Κυριακή, 17 Ἀπριλίου.

Ὁ Κύριος διαφυλάττει τὸν Ἰωὰς (Β' Βασιλ. ια' 1—17).
Ἐποχή : 887 π. Χρ.

Ἡ ἱστορία τοῦ μικροῦ Ἰωάς, ὅστις ἐκινδύνευσε νὰ σφαγῇ ὑπὸ τῆς βασιλομήτορος Γοθολίας, εἶναι ἓν ἀπὸ τὰ δραματικώτερα ἐπεισόδια τῆς Π. Διαθήκης. Παρ' ὀλίγον ἡ ἀσεβὴς ἐκείνη βασίλισσα νὰ ἐξολοθρεύσῃ ὁλόκληρον τὸ βασιλικὸν γένος τοῦ Δαβίδ. Ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσιν καὶ τὴν διαθήκην Του, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ ἤθελε προέλθει ὁ Μεσσίας· καὶ διεφύλαξε διὰ μυρίων περιπετειῶν τὸ παιδίον Ἰωὰς καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν εἰς ἡλικίαν μόλις 7 ἐτῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Δαβίδ, ὅπως ὁδηγήσῃ τὸν λαόν του εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς πίστεως πρὸς τὸν ἀληθῆ Θεόν. Κατὰ παρόμοιον τρόπον διεφυλάχθη ὁ νήπιος Μωϋσῆς ἀπὸ τὴν ἐξολοθρευτικὴν διαταγὴν τοῦ Φαραώ, καὶ ὁ νήπιος Ἰησοῦς ἀπὸ τὴν μανίαν τοῦ Ἡρώδου.

Κυριακή, 24 Ἀπριλίου.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Ἰωὰς διὰ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ (Β' Βασιλ. ια' 21—ιβ' 8).
Ἐποχή : 864 π. Χρ.

Παρ' ὅλας τὰς προσπαθείας τοῦ Ἰωὰς καὶ τῶν εὐσεβῶν συμβούλων του, ὁ λαὸς τοῦ Ἰούδα ἐξηκολούθησε πολλαχοῦ νὰ λατρεύῃ τὰ εἴδωλα. Ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος εἶχε περιέλθει εἰς ἀθλίαν κατάστασιν ὑπὸ τοὺς ἀσεβεῖς βασιλεῖς, οἵτινες ἐβασίλευσαν πρὸ τοῦ Ἰωάς· διὰ τοῦτο ἀπεφάσισεν οὗτος νὰ τὸν ἐπισκευάσῃ. Ἐν τούτοις, δὲν εὗρῆκε πολλὴν προθυμίαν ἐκ μέρους τῶν ἱερέων, ἴσως διότι τὰ εἰσοδήματα τοῦ ναοῦ δὲν ἐπερίσσευον διὰ τὰς ἐπισκευάς. Ὥστε ἐπὶ τέλους, ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ἔργου ὁ ἴδιος καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς πέρας.

Οἱ ἀγαπῶντες τὸν Θεὸν πρέπει νὰ θυσιάζουν προθύμως διὰ τὸν οἶκον Αὐτοῦ. Ὁ οἶκος τοῦ Κυρίου πρέπει νὰ ἦναι εὐπρεπὴς καὶ εὐχάριστος διὰ τὴν δημοσίαν λατρείαν τῶν εὐσεβῶν. Ὅπου βλέπει τις μίαν ἐκκλησίαν παρημελημένην, ἀκάθαρτον καὶ ἀπεριποίητον, τοῦτο δηλοῖ ἔλλειψιν ἐνδιαφέροντος καὶ εὐσεβείας ἐκ μέρους τῶν ἐκκλησιαζομένων.

ΣΤΗΛΗ ΙΕΡΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΠΟΡΙΩΝ

Ἀξιότιμε κ. Διευθυντά.

Σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ ἐξηγήσητε τὴν ἔννοιαν τοῦ ἑξῆς χωρίου : «Λέγω δὲ πρὸς ὑμᾶς, Ἀληθῶς εἶναί τινες τῶν ἐδῶ ἱσταμένων, οἵτινες δὲν θέλουσι γευθῇ θάνατον, ἑωσοῦ ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Λουκ. θ' 27).

Μεθ' ὑπολήψεως

Ἐν Σμύρνῃ **Γ. Κ. Γοδέβενος.**

Ὁ ἀνωτέρω λόγος τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἀναγράφεται καὶ ὑπὸ τοῦ Ματθαίου (ιστ'. 28) καὶ τοῦ Μάρκου (θ' 1) σχεδὸν μὲ τὰς αὐτὰς λέξεις, ἀλλὰ μὲ μικρὰς διαφορὰς ὅσον ἀφορᾷ τὸ τέλος τοῦ ἐδαφίου· ὁ μὲν Ματθαῖος λέγει : «ἑωσοῦ ἴδωσι τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ Αὐτοῦ·» ὁ δὲ Μάρκος : «ἑωσοῦ ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐλθοῦσαν μετὰ δυνάμεως.»

Διάφοροι γνῶμαι διετυπώθησαν ὑπὸ τῶν ἑρμηνευτῶν περὶ τῆς ἐννοίας τῆς τῆς προφητείας ταύτης. Τινές, ὡς ὁ Ἱερώνυμος, ὁ Χρυσόστομος, ὁ Ἱλάριος, ὁ Θεοφύλακτος, κλπ., συνδέουσιν αὐτὴν πρὸς τὴν μετὰ ἓξ ἡμέρας γενομένην Μεταμόρφωσιν τοῦ Χριστοῦ, ἥτις ἔδωκεν εἰς τοὺς τρεῖς ἐπιλέκτους μαθητὰς μικράν τινα εἰκόνα τῆς δόξης τῆς βασιλείας. Ἕτεροι ἀναφέρουσιν αὐτὴν εἰς τὴν ἔκχυσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν Πεντηκοστήν· καὶ ἄλλοι εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλήμ.

Εἰς ἡμᾶς φαίνεται πιθανωτέρα ἡ γνώμη ὅτι «βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» ἐννόει ὁ Κύριος ἡμῶν τὴν ἵδρυσιν τῆς ἐπιγείου Αὐτοῦ Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐξάπλωσιν αὐτῆς ἀνὰ τὸν κόσμον. Τοῦτο δὲ καὶ ἐπληρώθη· διότι οἱ πλεῖστοι τῶν Ἀποστόλων ἔζησαν καὶ εἶδον πολυαρίθμους Χριστιανικὰς ἐκκλησίας ἱδρυθείσας ἀνὰ τὸν τότε γνωστὸν κόσμον ἀπὸ Ἱεροσολύμων μέχρι τοῦ Πόντου καὶ τῆς Φρυγίας, καὶ ἀπὸ Ἀντιοχείας μέχρι Ῥώμης. Δύο δὲ ἐκ τῶν Ἀποστόλων ἔγραψαν καὶ ἐπιστολὰς πρὸς τὴν καθόλου ταύτην Ἐκκλησίαν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐν Θεσσαλονίκῃ, 4 Φεβρουαρίου 1922.

Θεωροῦντες τὸν ἀγαπητὸν «Ἀστέρα τῆς Ἀνατολῆς» ὡς τὸ καταλληλότερον ὄργανον πρὸς ἐπικοινωνίαν τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀλλήλας, προτείνομεν τὴν ἐγκαινίασιν εἰδικῆς αὐτοῦ στήλης διὰ ἐκκλησιαστικὰ νέα, σπεύδομεν δὲ ὅπως πρῶτοι ἡμεῖς παράσχωμεν ὕλην διὰ τὴν στήλην ταύτην, ἐκθέτοντες τὰ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐνταῦθα ἐκκλησίαν.

Αἱ ἐνιαύσιαι συμπροσευχαὶ ὑπῆρξαν ἀρκετὰ ζωηραί, παρευρέθησαν δὲ κατ' αὐτὰς ἐκτὸς τῶν μελῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀρκετοὶ ἐξωτερικοὶ ἀκροαταί, οἵτινες διὰ πρώτην φορὰν ἤκουσαν περὶ τῆς συνηθείας καὶ τῶν θεμάτων τῶν ὑπὸ τοῦ Παγκοσμίου Εὐαγγελικοῦ Συνδέσμου ὁριζομένων, ἐκ τῶν ὁποίων ἔμειναν πολὺ εὐχαριστημένοι, πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐξακολουθοῦν νὰ φοιτοῦν καὶ εἰς τὰς λοιπὰς λατρείας τῆς ἐκκλησίας.

Εὐχαρίστως ἀναγγέλλομεν ὅτι αἱ 45 Ἑλληνικαὶ Εὐαγγελικαὶ οἰκογένειαι, αἱ ἐλθοῦσαι εἰς Μακεδονίαν ὡς πρόσφυγες ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ρωσσίας καὶ τοῦ Πόντου, ἐγκατεστάθησαν εἰς

τρία χωρία πλησίον τῆς Θεσσαλονίκης ἀπέχοντα ἀλλήλων ἡμίσειαν ὥραν καὶ ἐκ Θεσσαλονίκης 30 περίπου χιλιόμετρα. Ἐκ μέρους τῆς ἐνταῦθα ἐκκλησίας ἐλήφθη πρόνοια, ὅπως χορηγηθῇ εἰς αὐτὰς ὁ ἀπαιτούμενος σπόρος καὶ ἀγροὶ πρὸς τακτικὴν καὶ πλουσίαν καλλιέργειαν διὰ τὸ τρέχον ἔτος. Ἐπίσης ἐστάλη πρὸς αὐτοὺς μία μεγάλη νοσοκομειακὴ σκηνὴ 20 μέτρων μήκους, ὅπως τὸ ἥμισυ αὐτῆς χρησιμοποιηθῇ ὡς σχολεῖον διὰ τὰ παιδία των, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ ὡς αἴθουσα λατρείας διὰ τὰ τρία χωρία, ἐστάλη δὲ ὁ κ. Γεώργ. Λεμονόπουλος ὡς κῆρυξ καὶ διδάσκαλος αὐτῶν. Τὸ σχολεῖόν των ἀριθμεῖ 55 μαθητάς, τὸ δὲ ἐκκλησίασμά των ἀπὸ 40—50· ἐλπίζομεν ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θα δυνηθοῦν νὰ ἀναλάβουν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι μέγα μέρος τῆς μισθοδοσίας τοῦ κήρυκός των.

Ὁ Ἰανουάριος ὑπῆρξεν ὁ πλουσιώτερος μὴν εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ἐνταῦθα Ἐκκλησίας μας ὅσον ἀφορᾷ τοὺς γάμους, καθότι ἐντὸς εἴκοσι ἡμερῶν ἐτελέσθησαν πέντε γάμοι, τρεῖς ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ δύο εἰς Σέρρας. Πάντες οἱ γάμοι οὗτοι κατεχωρήθησαν εἰς τὰ ληξιαρχεῖα τῶν οἰκείων δήμων καὶ ἐδόθησαν εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους ἐπίσημα ἀντίγραφα ληξιαρχικῶν πράξεων γάμου, ἐπικυρωθέντα ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τέλεσις Εὐαγγελικῶν γάμων ἀνεγνωρίσθη ὡς δικαίωμα εἰς τὸν ποιμένα τῆς ἐνταῦθα ἐκκλησίας καὶ εἰς ὅντινα αὐτὸς ἤθελεν ὑποδείξει, τὸ ἐνταῦθα Πρεσβυτέριον ἐν τακτικῇ αὐτοῦ συνεδριάσει ἀπεφάσισεν ὅπως ἀναθέσῃ εἰς τὸν αἰδέσιμον κ. Βρούστερ νὰ τελῇ γάμους Εὐαγγελικῶν ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ποιμένος καὶ κατὰ τὰς περιοδείας του εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ὡς ἔχων τὰ πρὸς τοῦτο προσόντα, καθότι εἶναι νομίμως χειροτονημένος ὑπὸ γνωστῆς καὶ ἀνεγνωρισμένης Συνόδου. Ἐστάλη ἔγγραφον πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν καὶ Νομαρχίαν Θεσσαλονίκης, δι' οὗ εἰδοποιοῦντο αἱ πολιτικαὶ καὶ δημοτικαὶ ἀρχαὶ περὶ τούτου καὶ παρεκαλοῦντο ὅπως ἀναγνωρίζωσι τοὺς ὑπ' αὐτοῦ τελουμένους γάμους καὶ βαπτίσεις ὡς ἐγκύρους. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῆς Νομαρχίας καὶ ἀνεγνωρίσθη ἀπὸ τὰς δημοτικὰς ἀρχάς μας.

Κατὰ τὴν εἰς Σέρρας μετάβασίν του πρὸς τέλεσιν δύο γάμων, ὁ ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας μας εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀντιληφθῇ ἐκ τοῦ πλησίον τὴν μεγάλην πνευματικὴν ζύμωσιν, ἥτις παρατηρεῖται εἴς τε τὴν πόλιν τῶν Σερρῶν καὶ τὰ περίχωρα. Κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ ἑνὸς γάμου ἐν τῇ πόλει τῶν Σερρῶν παρευρέθησαν πλεῖστοι ὅσοι ξένοι καὶ ἄνθρωποι καλῆς κοινωνικῆς τάξεως, οἵτινες κυριολεκτικῶς ἔμειναν καταγοητευμένοι μὲ τὴν ἁπλότητα καὶ σοβαρότητα τῆς τελετῆς καὶ ἀντελήφθησαν τὴν ἀξίαν τῶν Εὐαγγελικῶν, ἐπρότειναν δὲ εἰς τὸν ἐκεῖ κήρυκα κ. Καρτάλην. ὅπως ὁ ποιμὴν κάμῃ μίαν δημοσίαν διάλεξιν περὶ Εὐαγγελίου εἰς μίαν ἀπὸ τὰς εὐρυχωροτέρας καὶ κεντρικωτέρας αἰθούσας, τὴν αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου τῶν Ὁμήρων· ἐλλείψει ὅμως χρόνου καὶ ἀπαραιτήτου ἀπαρτίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου των δὲν κατωρθώθη να πραγματοποιηθῇ ἡ διάλεξις, τοῦθ' ὅπερ δυσηρέστησε πολλοὺς ἐκ τῶν πολιτῶν. Πιστεύω ὅτι εἰς δευτέραν εὐκαιρίαν τοῦτο νὰ διορθωθῇ. Ὁ δεύτερος γάμος ἔγεινεν εἰς τὸ χωρίον Δημητρίτζι, δίωρον ἀπέχον τῶν Σερρῶν, ὅπου ὑπάρχουν πρὸ πολλοῦ ὀλίγαι Εὐαγγελικαὶ οἰκογένειαι. Ἐκεῖ εἶχον συναχθῆ καὶ ἄλλοι ἀδελφοὶ ἀπὸ τὰ χωρία Κοπάτζι, Νικοσλάβι, καὶ Νιγρίτα, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν διεσκορπισμέναι περὶ τὰς 20 Εὐαγγελικαὶ οἰκογένειαι. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον συνεκίνησε πολὺ τὸν ποιμένα ἦτο ὁ ἐνθουσιασμὸς καὶ ἡ πνευματικότης τῶν ἐκεῖ ἀδελφῶν, οἵτινες, παρ' ὅλην τὴν ἔλλειψιν ἱεροκήρυκος και τοὺς διωγμούς, οὓς ὑφίστανται, εἶναι στερεοὶ καὶ ἀκλόνητοι εἰς τὴν πίστιν καὶ διψοῦν διὰ τὸ κήρυγμα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Παρεκλήθην ὅπως τὸ καμω θέμα προσευχῆς καί παρακαλῶ πάντας τοὺς ἀναγινώσκοντας τὰς γραμμὰς ταύτας ὅπως προσευχηθοῦν εἰς τὸν Κύριον νὰ ἐξεύρῃ τὸν κατάλληλον ἐργάτην καὶ τὰ μέσα, ὅπως ἐργασθῇ μεταξὺ τῶν τεσσάρων αὐτῶν χωρίων, ἵνα ὁ σπόρος ὁ πρὸ πολλῶν ἐτῶν σπαρεὶς καλλιεργηθῇ τώρα καταλλήλως, καθότι ὁ ἀγρὸς εἶναι καθ' ὅλα ὥριμος. Τὴν Κυριακὴν εἴχομεν τὴν λατρείαν ἡμῶν εἰς τὰς Σέρρας, καθ' ἣν ἐτελέσθη καὶ ἡ τελετὴ τῆς κοινωνίας καὶ ἐβαπτίσθη ὁ ἀδελφὸς Ἀλβέρτος Νισίμ, νέος ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανός, πολὺ πνευματικὸς καὶ στερεὸς ἀδελφός. Οἱ Σερραῖοι ἀδελφοὶ ὑποφέρουν ἀπὸ ἔλλειψιν καταλλήλου αἰθούσης καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ ἔργον των μεγάλως χωλαίνει. Ἂς παρακαλέσωμεν τὸν Κύριον τοῦ ἀμπελῶνος ὅπως καὶ τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἀναπληρώσῃ.

Α. Μ.